

JUBELÅRET DER BLEV VÆK. STORT TEMA OM COVID-19 / LEOPARD 2 A7: 68 TONS RÅ MUSKELKRAFT

HONNØR

JUNI
2021

FORSVARET / fordi noget er værd at kæmpe for

ISS

ARKTIS

ROBOTTER

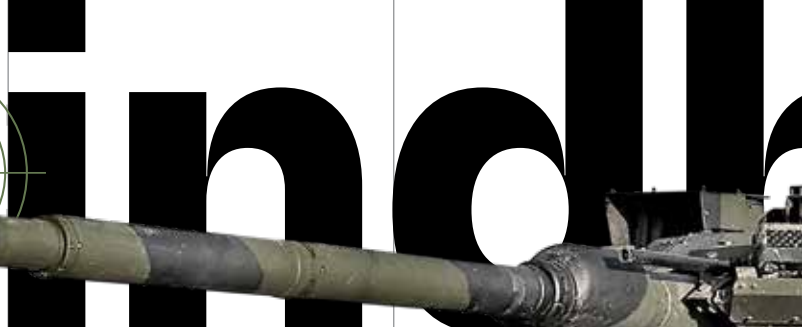
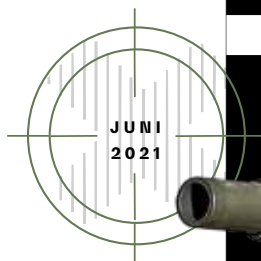
KONGESKIBET

BJÆRGNING

NMI

Stregbefalingsmanden

har fået stadig større ledelsesansvar de seneste 20 år. Honnør tegner et portræt af sergentvirket.

08

Interview

Mission Oprydning

Det skal være slut med sløj rengøring og dårlig mad. Ambitionen er, at Forsvarets aftale med ISS er bragt til ophør 1. februar 2022. Honnør har mødt manden med planen.

20

Portræt

Dannebrogs skibschef

At stå ved roret, når Kongeskibet tørner ud på sine sommertogter, er drømmejobbet for jagtkaptajn Peter Schinkel Stamp. Tillid er nøgleordet for hans ledelsesstil.

12

Indblik

I pandemiens greb

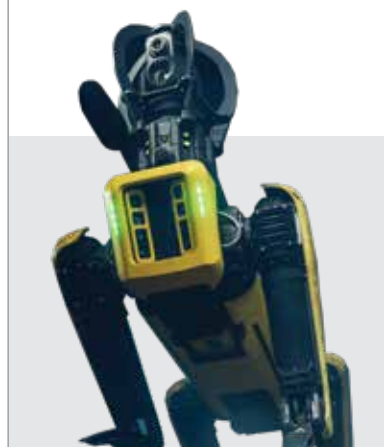
2020 skulle have været et jubelår. I stedet er meget af det sociale gået fløjten. Til gengæld har vi genopdaget sms som en effektiv kommunikationsform.

LISTEN

59

Godt gammelt grej

23

Perspektiv

Robotter i trøjen

Er F-35's afløser en robot? Kan en robot afløse dig? Svaret på begge spørgsmål er snarere nej end ja. Men vi kommer ikke uden om kunstig intelligens på slagmarken.

30

Fokus

Vinkler forpligter

Befalingsmandens liste over opgaver er blevet større og bredere. En sergent bliver i dag involveret i beslutninger på højere niveau end tidligere.

38

Feature

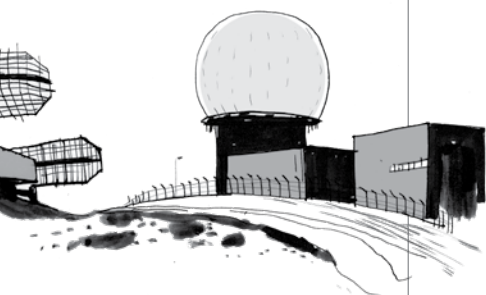
Den helt store knyttnæve

Erfaringer fra Afghanistan viser, at kampvogne kan have helt afgørende betydning. Derfor er de danske leoparder på skift sendt til Tyskland for at få flere muskler.

GREJ

11

Satellitter, droner og luftvarslingsradar

50

Brændpunkt

Rådgivningsmission i Irak

Tre udsendte soldater fortæller om hverdagen med spøgelsesbilister, forsyning, tøjbestemmelser og løbeture.

44

Interview

Forandringens vinger

En af de helt store opgaver i forhold til F-35 bliver omplacering og efteruddannelse af medarbejdere. Den opgave skal den tekniske officer Nanna løse.

54

Makkerpar

Humor er vigtigt

Daniel og Jonas hiver dig fri, hvis du kører fast. De har helt styr på det, så du behøver ikke blande dig.

56

Slaget

Den blodige spand

Generalmajor Norman "Dutch" Cota var kendt for at føre fra fronten. Denne gang valgte han dog at blive i hovedkvarteret. Det blev fatalt.

VORES
VERDEN

60

Fra Instagram til Honnør

Kære læser,

Mens du sidder med anden udgave af **Honnør** i hånden, er vores kollegaer i Afghanistan på vej hjem. Det var nok ikke den store overraskelse, at amerikanerne ville trække sig, men for mig – og sikkert også store dele af Forsvaret – er det kæmpestort. For mit hjerte bløder for Afghanistan, hvor Forsvaret har været til stede i næsten tyve år.

Da jeg var udsendt til Afghanistan i 2014/2015, var min opgave at rådgive en tostjernet afghansk general, som bekæmpede korruption i det afghanske forsvar. Det er ultimativt den sværeste opgave, jeg nogensinde har løst, men jeg blev bakket op af min britiske chef. Jeg kunne altid vende spørgsmål med ham og diskutere, om den vej, som jeg havde tænkt mig at gå, nu også var en farbar vej. Det betød, at jeg kunne gå min egen vej. Jeg kunne være mig selv, og det gav mig styrke. Jeg oplevede, at jeg og mine afghanske samarbejdspartnere fik opbygget en tillidsfuld relation, som kun kan opnås ved at være

hudløst ærlig – både i ledelse og som menneske.

Jeg er derfor glad for, at vi i denne udgave af **Honnør** kan bringe et interview med en soldat, Dannebrogsskibschef, der både som menneske og chef viser sine mest ærlige sider.

Måske er ærlighed særlig vigtigt i Forsvaret, fordi vi er så anderledes en butik. Mere end i andre erhverv tilbringer vi til tider rigtigt meget tid sammen. For eksempel når vi er på øvelser eller er udsendt i INTOPS og NATOPS. Ja, faktisk vil det være min påstand, at her vil en facade hurtigt bryde sammen, hvis ikke vi er hele mennesker.

Covid-19 har i endnu højere grad lært os, at vi er nødt til at have tillid til hinanden. Det bliver enormt interessant at se, hvad vi kommer

»Covid-19 har i endnu højere grad lært os, at vi er nødt til at have tillid til hinanden.«

til at lære af pandemien. Rigtigt mange har fundet nye veje, når opgaver skulle løses på øvelse og ved udførelse af operative opgaver. Andre har – sikkert til en vis irritation for familien – anvendt spisebordet eller køkkenet som hjemmekontor. Opfindsomheden i forhold til at hitte på nye måder at passe arbejdet på har været stor. Som du kan læse i dette nummer af **Honnør** har kortfattede sms'er uden dikkedarer som "kære" eller "hej", men blot ind-til-benet-kommunikation fungeret rigtig godt for nogle, mens den største lærdom for andre er at sætte endnu

større pris på fællesskabet. Som en kampvognskører fra Holstebro siger om covid-19:

"Det er pænt irriterende, når man er her for at være sammen med andre. For mig betyder det sociale næsten lige så meget som selve arbejdet ..."

God læselyst,

Susanne Lund

Oberst, chef for Forsvarskommandoens kommunikationsafdeling

HONNØR

Udgives af
Forsvarskommandoen

Ansvarshavende redaktør
Kenneth Pedersen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsstaben

Redaktør
Martin Finnedal

Redaktionen
magasinet@mil.dk

Kommunikationsafdelingen
Holmens Kanal 9
1060 København K
www.forsvaret.dk

Design
OTW

Trykkeri
Rosendahls a/s

Forsidefoto
Tue Oldenburg Skals

Redaktion afsluttet
10. maj 2021

Oplag 26.000

Kilder i Honnør kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de kan identificeres.

Layout
Bjarne Valdemar Jensen

Stumper

Foto: Niels, PIO TRR

Smartphones til alle

► Måske er du en af dem, der lige har fået udleveret en ny smartphone? Du er bestemt ikke alene, for frem mod sensommeren bliver der udleveret op mod 7.500 Samsung-mobiler til alle de medarbejdere i Forsvaret, som ikke har en tjenestetelefon.

Der udleveres to modeller:

A32 og Xcover pro.

Når smartphonen fremover bliver en

integreret del af den personlige udrustning, får alle medarbejdere adgang til hurtig og nem information på ForsvarsInfo. Nyheder om store ting fra centralt hold eller lokal information fra dit tjenestested - det hele lander lige nede i lommen.

Hvis du ikke allerede har tilmeldt dig ForsvarsInfo og bruger appen, er det nu, du skal i gang!

Hvor mange kampstøvler uddeles egentlig om året?

► Der er i løbet af de seneste tre år udleveret i alt 97.146 par kampstøvler. Tallet inkluderer både let kampstøvle, svær kampstøvle og ørkenmodellen.

I 2018 blev der udleveret **29.983** par kampstøvler.

I 2019 blev der udleveret **34.614** par kampstøvler

I 2020 blev der udleveret **32.549** par kampstøvler

Tallene inkluderer alene kampstøvler.

Dertil kommer sikkerhedsstøvler, vagtstøvler, gummistøvler med mere.

Kilde: Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (KALA)

På vej til Nato Mission Iraq

Første stik

► Onsdag 14. april udførte Forsvarets Sanitetskommando første covid-19-vaccination nogensinde foretaget af Forsvaret.

Det foregik på Skive Kaserne. To dage senere blev der desuden uddelt vacciner på Flyvestation Karup og i Skive. Modtagerne var personel på vej til Nato Mission Iraq (NMI).

"Det giver helt klart en tryghed. Vi skal til et andet land og blande os med andre nationer, hvor vi vil komme i tæt kontakt med hinanden. Når vi får den her vaccine, er corona noget, vi skal tænke mindre på under missionen," siger Christina, sergent ved Operation Support Wing i Karup.

Den uddelte vaccine er fra Pfizer/BioNTech.

Læs mere om covid-19

side 12-19

Læs mere om NMI

side 50

Foto: Andreas Canvin

De danske helikoptere er kommet til Irak via Kuwait, hvor de blev samlet efter turen fra Danmark. Transporten til Kuwait foregik med et britisk C-17 transportfly, der kunne rumme en helikopter ad gangen.
Foto: Tue Oldenburg Skals

Danske helikoptere støtter i Irak

► Fra begyndelsen af maj 2021 og i et år frem er det danske bidrag NATO Mission Iraq udvidet med to EH-101 helikoptere og omkring 65 medarbejdere, der er knyttet til helikopterne. Yderligere en helikopter udsendes fra slutningen af året, så

det danske bidrag kommer op på tre helikoptere. Helikopterbidraget har base på Al Asad nær Bagdad, og deres opgave er at transportere personel og gods for missionen, hvor helikoptere er en efterspurgt kapacitet.

AFGHANISTAN

SÅ ER VI PÅ VEJ HJEM

► Hold 14B bliver sidste hold i Afghanistan og kommer dermed til at lukke og slukke for det danske bidrag til Rolute Support. Den logistiske planlægning blev for alvor accelereret den 14. april, da præsident Joe Biden offentliggjorde, at amerikanerne trækker deres tropper ud. Planlægningen har imidlertid været længe undervejs, og planen var mere eller mindre allerede lavet.

Det fortæller kaptajn Michael fra Operationsstabens J4, der selv var udsendt til Afghanistan sidste år. "De seneste par år har det kontinuerligt været et ønske fra NATO, at nationerne slankede deres logistiske fodaftryk. Desuden er det en fast procedure at løbe vores beholdninger igennem for at sikre, at soldaterne har det nødvendige materiel til rådighed for opgaveløsningen," fortæller kaptajnen.

Opgaven består nu i hjemtagning af folk og udstyr, men også afslutning af en række kontraktforhold i Kabul. Forberedelser til hjemtagning synkroniseres med NATO.

Forsvaret har været i Afghanistan siden 2002. De danske kamptropper blev trukket ud af landet i 2014. 43 danske soldater har mistet livet under tjeneste i Afghanistan.

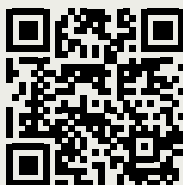
Fire danske F-35 er nu færdige

7. april blev Danmarks første F-35 kampfly, L-001, overdraget ved en storslået rollout-ceremoni i Fort Worth, Texas. Producenten Lockheed Martin har indtil videre færdiggjort fire af i alt 27 danske F-35. De første fly bliver i USA og indgår i puljen af træningsfly ved Luke Air Force Base i Arizona. I 2023 lander de første danske F-35 i Skrydstrup.

Foto: William Ellison @viperimages

Se hele rollout-ceremonien på Facebook

Øvelse testede NATO-beredskabet mod øst

Der var stor koncentration hos 1. Brigade i Nymindesegab og hos NATOs multinationale hovedkvarter i Adazi i Letland, da beredskabet mod øst skulle testes midt i april.

Fokus for øvelsen Knight Lavard 21 var et simuleret angreb fra øst på de baltiske lande og så skulle NATOs hovedkvarter i Adazi opsætte et fuldt operationelt hovedkvarter og forsvare sig sammen med blandt andre 1. Brigade fra Danmark. Hovedkvarterets kerneopgave i krise og krig er at lede indsættelse af eksempelvis NATOs hurtige udrykningsstyrke og gennemføre kampoperationer i det baltiske område. I krise og krig vil hovedkvarteret tælle op til 600 soldater, når det er fuldt aktiveret. Ca. 250 af dem er danske.

Knight Lavard 21

Øvelsen Knight Lavard er et af årets højdepunkter for det dansk-lettisk-estiske hovedkvarter, der er under opbygning og forventes at blive fuldt operationelt som NATO hovedkvarter med tyngde i Baltikum omkring årsskiftet 2022-23.

Under Øvelse Knight Lavard 21 træner Headquarters Multinational North brigadehovedkvarterer fra Letland, Estland, Litauen og Danmark. I alt 5 brigadehovedkvarterer.

Multinational Division North

Multinational Division North blev oprettet af Danmark, Letland og Estland for to år siden på stammen af Danske Division i Haderslev. Hovedkvarteret indgår allerede nu i NATOs styrkestruktur og er en vigtig del af NATOs afskrækkelsesberedskab i de baltiske lande.

Ny direktør for FES

”Jeg ved, at vi kan gøre det bedre for koncernen og soldaterne”

Rengøring, maden og generel vedligeholdelse har haltet på Forsvarsministeriets områder siden 2018. Generalmajor Anders Mærkedahl Pedersen er manden med den store fejekost.

▶ Han er fra Thy, så han underdriver. Når han konstaterer, at kontrakten med ISS har været ”nødlidende”, mener han det virkelig. Generalmajor Anders Mærkedahl Pedersen er ny chef for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES), og hans første store opgave er lidt af en varm kartoffel. Rengøringen, maden og den generelle vedligeholdelse har haltet på Forsvarsministeriets områder, siden ISS overtog arbejdet i februar 2018.

Blandt andet hvad der beskrives som kød-grøds-gryde serveret i skydelejren i Borris har været rigt illustreret i facebookgruppen til Kamp mod ISS. Honnør har medbragt et af disse fotos til den nye chef med en fortid i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI), da vi har sat ham stævne.

”Maden i Borris har fået megen kritik – og det der er ikke superappetitligt. Det ser ikke godt ud. Det kan enhver se. For mig er det udtryk for, at tingene ikke er i orden, og soldaterne har oplevet det mere end én gang. Soldater er loyale medarbejdere i butikken, og når de poster kritikken, bundet det i frustration, der må anerkendes. De oplever noget, som ikke er i orden,” konstaterer Anders Mærkedahl

Pedersen, der blandt andet som to gange udsendt til Afghanistan har sin soldateridentitet i behold.

I februar i år blev det for meget. I en måned hvor Forsvaret havde oplevet at måtte sende 300 folk hjem fra Garderkasernen i Høvelte, fordi varmen var holdt op med at fungere, meldte Ejendomsstyrelsen ud, at man indledte forhandlinger med ISS om muligt kontraktophør af facility management-kontrakten på Forsvarsministeriets etableringer. En kontrakt, der blandt andet omfatter rengøring, kantine og arealpleje. Ambitionen er, at kontrakten med ISS er bragt til ophør 1. februar 2022 – to år før tid.

Anders Mærkedahl Pedersen var på daværende tidspunkt fungerende chef i FES. Nu er han udnævnt og har fået en stjerne mere på brystet.

Næsten skræddersyet til ham

Det nye job som chef i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ser han som ”næsten skræddersyet” til ham og hans karriereforløb. I hans FMI-tid, først som chef for Kapacitetsansvarlig Land og senere som vicechef,

»Maden i Borris har fået megen kritik – og det der er ikke superappetitligt. Det ser ikke godt ud. Det kan enhver se«

Anders Mærkedahl Pedersen, CH FES

EAFSNIT FORBEHOLDT
STABELGRUPPEN

har han været ansvarlig for nogle af de helt tunge indkøb til Hæren: Piranha 5, artilleri og lastbiler. Endnu vigtigere: Anders Mærkedahl Pedersen brugte meget tid på at arbejde med forretningsudviklingsprojekter. Et af de største projekter begyndte i 2013 med indførslen af bedre projekt- og porteføljestyling i FMI, som er balancen mellem, hvor mange ressourcer man bruger på drift, og hvor mange man bruger på udvikling herunder ressourcetsætning af de enkelte projekter.

"Det er en stor og kompliceret opgave at styre og sikre, at FMI har medarbejdere nok til at gennemføre for eksempel ombygning af kampvogne, køb af kampfly og så videre samtidig med, at driften kører. Jeg brugte de første to år i FMI på at være med til at indføre porteføljestyling, som vi først nu skal til at rulle ud i Ejendomsstyrelsen via et nyoprettet porteføljekontor. FES og FMI er begge støttende styrelser og meget sammenlignelige, så rigtig meget af det, jeg arbejdede med i FMI, kan jeg genbruge faktisk helt ned i detaljen. Da departementschefen spurgte mig, om jeg var interesseret i jobbet i FES, tænkte jeg, at det ville jeg enormt gerne," siger Anders Mærkedahl Pedersen og fortsætter:

"Jeg synes, det er en gave at kunne få lov at bruge de syv års erfaring direkte i et nyt job. Hvis man læste revisionsberetninger fra Rigsrevisionen, kunne man følge med i de problemer, som FES havde med indkøb og projektstyring, og senest har udfordringerne med ISS-kontrakten været betydende. Eksterne leverandører er jo det, jeg længe har arbejdet med. Jeg ved, at vi i Ejendomsstyrelsen kan gøre det bedre for koncernen og soldaterne. Det er jo det, vi er her for."

Mindre bureaukrati og større smidighed

Den blandt soldaterne absolut mest omtalte leverandør til Forsvaret er ISS. Som en del af den plan, Anders Mærkedahl Pedersen har været med til at lægge, og som man kan læse om blandt andet på Forsvarsinfo, er målet dels at gennemføre en række gode udbud og dels selv at tage effektiv hånd om at styre opgaverne. Der ses i den sammenhæng på mulighederne for at etablere en slags varmemesterordning, som kan hyre håndværkere ind til at arbejde med vedligehold af forskellig slags.

"Store områder som græsslåning, grøfter og arealpleje vil blive udbudt. Men kerneopgaverne for soldaterne vil vi nok i højere grad selv håndtere. Vi vil også undersøge mulighederne for at have mindre bureaukrati og større smidighed i opgaveløsningen, og for at kunne forfølge det, så bliver der nok behov for, at vi skal have flere af vores

egne medarbejdere, men det vil tiden vise,” siger Anders Mærkedahl Pedersen.

Han forventer, at der i 2022 vil blive brugt flere penge på facility management end i 2021. De penge skal findes andre steder i koncernen.

”Vi finder en balance, men der bliver på den korte bane ikke penge til erstatning af slidte vinduer og den slags. Fejl og mangler, der står i vejen for soldaternes uddannelse, prioriteres. Og så bruger vi tiden på at blive mere effektive, så vi kan indhente efterslæbet. Mit ønske er, at vi i næste forlig får mulighed for at prioritere flere penge til de efterslæb, vi har på vedligeholdelsesområdet.”

CV

Anders Mærkedahl Pedersen

Generalmajor,
chef for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

Født 1968 i Thisted. Efter studentereksamen værnepligtig i 1987 ved Dronningens Livregiment, Aalborg, hvor han også var sergent. Efter officersuddannelse karriere samme sted. Udsendt til Afghanistan 2007 i Lashkar Gah og i 2013 som chef for I Panzerinfanteribataljon i Den Kongelige Livgarde, chef for ISAF hold 15. Som oberst i 2014 i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) fra chef i Kapacitet Land til vicechef og brigadegeneral fra 2017 til 2020.

5 skarpe spørgsmål til

Anders Mærkedahl Pedersen

HONNØR: ”Når du kendte problemerne med ISS, sagde du så ja til jobbet for at gøre noget ved dem?”

CH FES: ”Ja, jeg tænkte, at det kan fikses. I FMI er konflikter med leverandører eller kontrakter, der ikke opfyldes, nærmest hverdagsaktiviteter. Mit syn på aftalen med ISS er, at det er en nødlidende kontrakt.”

HONNØR: ”Kritik og klager over ISS har stået på siden 2019. Nu er du kommet til og handler. Men hvorfor skulle der gå så lang tid?”

CH FES: ”Udbuddet var lavet for at spare penge. Det var præmissen for analysen og konsulentrapporten, som lå bag. Og det lykkedes at spare mange penge. Men der var en voldsom transaktionsomkostning i processen. Der var tale om virksomhedsoverdragelser med medarbejdere, maskiner og udstyr. Det tog tid. Så var der hele indkøringsperioden, og der gik tid med, at vi lærte at bestille og fakturere på den rigtige måde. Hele 2018 var indkøring. I 2019 blev problemerne for alvor tydelige. Der var en lang proces med at diskutere nogle alvorlige mangler, og så gik der kontraktjura i det. Så begyndte man at læse det med småt og undersøge, hvad der var de juridiske aspekter. Før vi har kunnet forhandle en opsigelse, skal vi juridisk kunne bevise, at kontrakten er nødlidende. De beviser skal kunne tåle en domstols vurdering. Vi har derfor samlet så mange, så vi kan sige, at den er nødlidende.”

HONNØR: Har facebookgruppen ”Til Kamp mod ISS” været en hjælp i forhold til beviser?

CH FES: ”Vi bruger ikke billederne, men alle de klager, vi har modtaget, og det er mere end 6.000, der indgår i vores bagkatalog.”

HONNØR: ”Soldaterne skal leve med ISS frem til 1. februar 2022. Tror du ikke, at ISS skruer endnu mere ned for kvaliteten?”

CH FES: ”Nej det er en del af aftalen, at serviceniveauet fastholdes. Vi holder fast i, at der fortsat skal leveres i forhold til kontrakten. Vi ved, at man nogle steder har givet op og ikke klager mere, men vi sætter vores lid til de 28 partnerelementer, som har fingeren på pulsen lokalt. Hvis ikke det sker, er der virkemidler. Men vi tror på, at ISS er indstillet på at leve op til forpligtelserne i den sidste periode. Blandt andet af hensyn til deres anseelse på markedet.

HONNØR: ”Helt ærligt, tror du, at problemerne kan løses?”

CH FES: ”Helt sikkert. Det kommer til at lykkes. Men det bliver også dyrere.”

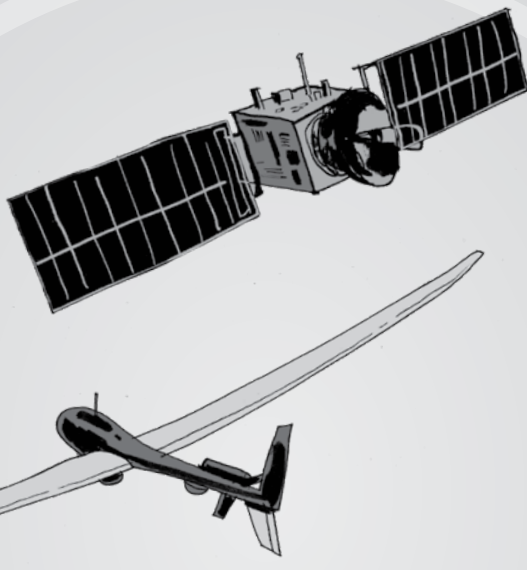

Den arktiske kapacitetspakke

For at styrke overvågningen af Arktis og dermed medvirke til at opfylde nogle af NATOs prioriterede styrkemål til Danmark er der afsat 1,5 milliarder kroner til nye investeringer. Honnør ser på de største af investeringerne.

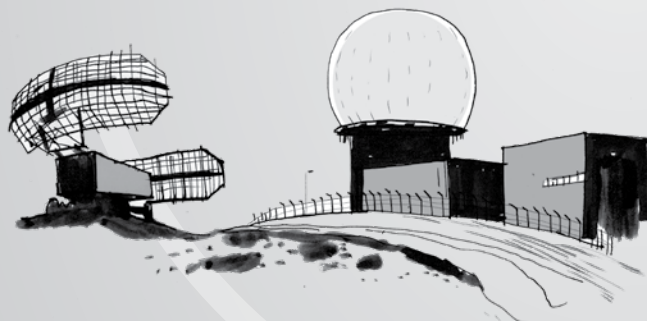
Langtrækkende droner

På listen er indkøb af langtrækkende droner (30-40 timers flyvetid) med avancerede sensorer, herunder kameraer og radar, der forbedrer evnen til at identificere fremmed aktivitet i de store områder i Arktis og Nordatlanten. Dronerne forventes placeret i Danmark, men de kan opereres fremskudt fra blandt andet Kangerlussuaq, hvorfra de kan tankes og serviceres imellem flyvningerne. Dronerne vil supplere de nuværende Challengerfly, der fra 2023 vil have permanent tilstedeværelse i Arktis.

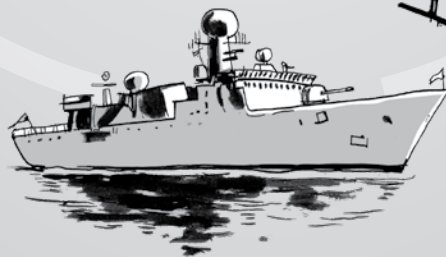
Satellitter til overvågning og kommunikation

Satellitterne kan varsle om mulig aktivitet i de store geografiske områder, hvorefter vores fly, skibe og de kommende droner kan styres mod potentielt interessante mål. Derfor kommer Danmark til at indgå i et multinationalt satellitsamarbejde, der skaber overblik i overvågningen af hav- og landoverfladen og desuden kan observere olieudslip og lignende samt formentligt bidrage til klimaforskning. Investeringen omfatter desuden en jordstation i Grønland til modtagelse af satellitdata, tilkobling af bredbåndsdata og oprettelse af en forskningspulje, som for eksempel universiteter og virksomheder kan søge.

Luftvarslingsradar på Færøerne

NATO har et såkaldt 'radarhul' mellem Island og Storbritannien. Dette vil kunne reduceres ved hjælp af en ny radarstation på Sornfelli, hvor Danmark indtil 2007 havde en radarstation med samme formål. Sornfelli er et bjergplateau i 725 meters højde, og den høje placering gør det muligt at spore lavtflyvende fartøjer på lang afstand. Radaren vil tvinge fremmede fly til en væsentligt længere rute mod Arktis, hvis de vil flyve uopdagede. Den gamle radarstation blev vederlagsfrit overdraget til Færøerne, og det er den, der med Lagtingets accept, tænkes udbygget.

Personel

Der skal rekrutteres bredt på Grønland. Både ufaglærte og særligt håndværksuddannet personel til blandt andet Søværnets skibe. En ny forsvarsuddannelse i Grønland skal øge antallet af grønlandere i Forsvaret. For bedre at udnytte den øgede mængde af overvågningsdata skal der ud over anskaffelse af bedre it, software og netværksintegration af de nuværende og kommende sensorer ansættes analytikere både i Arktisk Kommando og til den øvrige struktur i Danmark.

Der vil desuden blandt andet blive investeret i:

- Klassificeret taktisk kommunikation til skibe, helikoptere og landinstallationer i Arktis.
- Lokal overvågning i form af kystradarer ved to trafikerede sejlruiter i Grønland og mindre droner til brug på skibe.
- Øget køb af satellitbåndbredde.

»2020 SKULLE HAVE VÆRET ET JUBELÅR«

Gallauniformerne er blevet hængende i skabet, mens arbejdstøjet er blevet på. Der er blevet kigget langt efter parader og eskorter det seneste år. Ikke desto mindre er to af de tidligere værnepligtige blevet i staldene.

▶ Det minder om en myretue i overstørrelse. 75 heste står på rad og række, mens de værnepligtige myldrer rundt. Det er et velsmurt maskineri. Der skal strigles heste, renses hove og muges ud. Imens hænger de fine gallauniformer urørt i skabene.

Husarerne Jægerspris og København viser rundt i de store, lyse stalde, da Honnør er på besøg i begyndelsen af marts. Den kraftige staldlugt fylder næseborene, men husarerne fortsætter ugeneret og fortæller engageret om de daglige opgaver og det traditionsrige arbejde, de har.

Februarholdets gulerod gik i vasken

Hesteskadronen i Slagelse er billedet på store begivenheder i Forsvaret og Kongehuset. Det er husarerne, der på majestættens ordre trækker i det stiveste puds, når helt særlige dage skal markeres. I december ventede husar København, husar Jægerspris og resten af delingen en karet leveret fra De Kongelige Stalde. Den kom aldrig, for samme dag blev nytårskuren aflyst.

Med blandt andet Hendes Majestæt Dronningens runde fødselsdag og genforeningen i Sønderjylland i vente havde de to husarer troet, at 2020 skulle være et jubelår med flotte parader og hesteeksercits.

Sådan endte det som bekendt langt fra.

"Jeg havde jo selvfølgelig set frem til at komme ud på en masse fede opgaver. Ambassadører, der kommer

»Man kan ikke bare slukke for hestene og så tage dem frem igen, når vi skal bruge dem.«

Husar Jægerspris.

til Danmark, Dronningens 80-års-fødselsdag og så nytårskuren, som er februarholdets store gulerod. Det var alle ens forventninger og det, man havde set frem til, som gik i vasken. Og så var det bare hårdt arbejde resten af tiden,” fortæller husar København.

Covid-19 har betydet ændringer

Hesteskadronen varetager ceremonielle beredne opgaver for Kongehuset og Forsvaret. Opgaver, der ikke har været nogen af siden 11. marts 2020. I stedet har fokus ligget på eskadronens primære opgave; at passe og pleje 75 heste, så de altid er klar, hvis der bliver sendt bud efter dem. Siden 1762 har kravet til eskadronen været, at man hver eneste dag kan stille med en eskorte.

”Man kan ikke bare slukke for hestene og så tage dem frem igen, når vi skal bruge dem. Der er arbejde 24/7,” fortæller husar Jægerspris.

De værnepligtige ved Hesteskadronen bliver altid først uddannet fire måneder i den grønne tjeneste, inden de tiltræder som husarer og overtager staldvagterne og de ceremonielle opgaver i den blå tjeneste.

I løbet af nedlukningen gik det op for Hesteskadronens chef, major Christian Skovsbøll Eilschou Holm, at man med den nuværende opbygning af uddannelsen havde gjort sig selv sårbare. Derfor blev der lavet vedvarende ændringer i uddannelsen.

”Nu bliver alle uddannet i stalden allerede efter 14 dage, så hvis, Gud forbyde det, ældste deling går hen og lægger sig alle sammen, så har jeg en reserve, der kan tage over,” forklarer major Holm.

Også teststrategien har haft en stor betydning for opgaveløsningen. I begyndelsen måtte Hesteskadronen have halvdelen af delingen hjemme på reserve, mens den anden halvdel arbejdede på højttryk. I dag kan chefen hurtigt få testet og rekvireret en reserve, og det har stor betydning for de værnepligtige.

Husar København og husar Jægerspris blev sammen med resten af deres deling hjemsendt 11. marts 2020 – lige midt i første felttur. De troede først, det var en joke, men måtte se virkeligheden i øjnene og tage hjem fra deres nye hverdag. Efter måneder hjemme, mens ældste deling tog sig af staldvagterne, kom de endelig tilbage i løbet af sommeren og genoptog arbejdet. De har nu begge søgt ind på sergentskolen.

”Jeg har fået øjnene op for at arbejde her som sergent fremover. Nu har vi jo virkelig oplevet hverdagen, når det bare er hårdt arbejde. Hvis man stadig synes, at det er sjovt, så må det være helt vildt fedt, når man også kan få det andet,” siger husar Jægerspris.

I boksen lige inden for stalddørene står Sleipner, husar Københavns favorit. Hesten læner hovedet ind til hendes. Det er let at se på både hest og rytter, at der er blevet tilbragt meget tid sammen i denne stald det seneste år. Omstændighederne til trods er det svært at få de to husarer til at sige noget negativt om deres værnepligt. Det har været hele besværet værd, mener husar København.

”Alt kommer an på, hvilket mindset man tager på. Der er jo ikke noget at gøre ved corona. Jeg kunne godt have stoppet, fordi jeg har værneret og ikke værnepligt, men det gør man ikke. Hvis man stopper, så mangler delingen én. Det kan godt være, det ikke er de fede opgaver i gallauniform og med majestæten, men vi var stadig en deling med opgaver, der skulle løses uanset hvad.” 🛠️

I PANDEMIENS GREB

11. marts 2020 blev begyndelsen på mere end et år i en helt ny virkelighed. Honnør har samlet beretninger om opgaveløsning fra både ind- og udland.

VI VAR DEN GRØNNE PLET I EN VERDEN, DER GIK I RØD

Da covid-19 ramte Danmark og verden i marts måned sejlede logistikofficeren Anne og resten af besætningen på fregatten Absalon rundt i Østersøen.

Mens de så verden lukke ned for covid-19, besluttede de at få forsyninger om bord.

"Det skulle sikre vores indsættelse i NATO's flådestyrke og vores fokus på opgaveløsningen. Hvis der kom smitte om bord på Absalon, ville det være helt uoverskueligt," husker kaptajnøjntant Anne tilbage.

Derfor blev det besluttet, at genforsyningen i Polen skulle ske uden kontakt med lokalbefolkningen og pakket ind i malerdragter, gummistøvler og dobbelte handsker.

"Det var ret surrealistisk – alle inde på kajen gik rundt som almindelige mennesker, og vi kom ind og lignede rumfolk," fortæller Anne.

Det var vigtigt at få proviant om bord, fordi situationen eskalerede omkring skibet. Så lagrene skulle fyldes, så skibet kunne klare sig og være indsat i NATO's flådestyrke.

"Det, der var så mærkværdigt, var, at pludselig lukkede hele verden ned. Hele verden gik i rød, men så var vi den lille, grønne plet, der er smittefri ude i Østersøen," husker Anne. 🌀

FØRSTE TUR MED EN COVID-19-PATIENT

EH-101-redningshelikopteren var på vej til Bornholm i strålende forårssol. Men så blev Steen og resten af besætningen kaldt op af Joint Rescue and Coordination Center. De skulle flyve til Ærø efter en covid-19-patient med hjertestop.

"Vi vidste ikke, hvad vi havde med at gøre i forhold til covid-19. Alt var nyt. Derfor gjorde vi ekstra meget ud af at blive iklædt værnemidler i helikopteren. I dag er den slags jo blevet hverdag," siger Steen, der er seniorsergent og systemoperatør på redningshelikopteren.

Turen til Ærø var den første tur, hvor en covid-19-patient skulle transporteres i en EpiShuttle, som er en lufttæt kassette, hvor covid-19-patienterne kan isoleres under transport.

"Stemningen var alvorlig," husker Steen. "Det her var nyt, og det var en epidemi og en sygdom, som kunne smitte os. Så vi var ekstra meget på vagt og sørgede for at gøre alting helt korrekt. Normalt taler vi meget om vores opgaver og briefer hinanden grundigt, og her var det endnu vigtigere, at vi fik talt tingene ordentligt igennem."

Turen fra Ærø til Odense gik godt – både for patienten og for Steen og besætningen på redningshelikopteren. 🌀

EN GOD STEMNING VED TESTCENTRET

I tre måneder havde Dyg vagt ved et af de mange covid-19-testcentre, der skød op i hele landet i 2020.

"Jeg kan huske, at det var godt at komme ud og lave noget og komme væk fra hjemmearbejdet," siger konstabel Dyg.

Dyg og hans kollegaer fra Trænregimentet støttede sundhedsmyndigheder og guidede folk igennem drive-in-testcentret i Aalborg.

"Der var en god stemning. Selv om det jo ikke er det, vi normalt træner til, så kunne vi fint løse opgaven," siger Dyg, der normalt er tungt maskingeværskytte. 🌀

VI VAR SPÆNDTE PÅ OPGAVER

▶ Bjarke husker tydeligt den dag i efteråret 2020, da han og øvrige 14 CBRN-specialister kørte ud fra kasernen i Skive og af sted mod Flyvestation Aalborg i Vadum.

"Vi var spændte på, hvad der ventede os. Da vi kom derop, stod pressen udenfor og måtte ikke komme ind, og der var stor bevågenhed om opgaven," husker kaptajn Bjarke.

Bjarke er kompagnichef for CBRN- og GEO-kompagniet hos Ingeniørregimentet. De træner normalt til blandt andet kemisk krigsførelse og til at dekontaminere og rense soldater, der har været i kamp.

I uge 41 blev de indsat i Nordjylland. Her skulle de bruge deres viden og færdigheder til rensning af blandt andet fagfolk fra Beredskabsstyrelsen og Fødevarestyrelsen, der gik ind og ud af covid-19-smittede minkfarme.

"Det var rigtig meningskabende for folkene. Det, vi øver og træner i hverdagen, skulle bringes i spil i virkeligheden. Det er en anden ramme end krig, men det var skarpt, og folk var supermotiverede. Vi stod derude og leverede varen fra første fløjt. Vi var klar over opgaven, men ikke omfanget," husker kaptajn Bjarke.

Opgaven med at dekontaminere og rense folk, køretøjer og maskiner voksede, og til sidst var i alt 74 soldater indsat.

"Det tog på batterierne og ressourcerne at være indsat så lang tid i opgaven. Vores materiel er blevet trykprøvet og lettere medtaget. Det tager noget tid, før vi kommer på 100 procent igen – både i forhold til materiel og mandskab," konstaterer Bjarke. 🌀

DET BLEV ET JAVEL – SELVFØLGELIG HJÆLPER OG STØTTER VI

▶ Lige inden juleferien dukkede der endnu en opgave op for Forsvaret. Der var behov for at stille med folk, der kunne teste danskerne ved flere af landets teststeder.

En af dem, der sagde ja til opgaven, var Daniel fra Flyvestation Karup.

"Vi havde nogle tanker om smitte, men da vi kom til Viborg og blev oplært, så blev vi rolige og fortrøstningsfulde. Der var kitler, gummihandsker og masser af håndsprit. Så risikoen for at blive smittet var nærmest lig nul," husker oversergent Daniel.

Normalt er Daniel delingsfører i Karup, men i en god måned var han poder ved et testcenter.

"I dag tænker jeg, at det 100 procent er sådan noget, Forsvaret skal hjælpe og støtte med. Vi sætter os nemt ind i en opgave, fordi vi soldater har javel-hatten på – vi gør, hvad der bliver befaleet," siger Daniel, der dog tøver lidt på spørgsmålet om, hvorvidt han vil gøre det igen.

"Det er ikke den mest sexede opgave, men hvis det er vigtigt, så springer jeg til." 🌀

TEKST: SIMON J. ELBECK,
ANDREAS CANVIN
OG TUE OLDENBURG SKALS

FOLK VED GRÆNSEN TOG DET MEGET SERIØST

▶ Da meldingen om nedlukningen af Danmark kom den 11. marts 2020, var Jesper fra Trænregimentet på vagt i Rødby, hvor han så pressemødet.

"I starten tænkte vi ikke så meget på det – det var jo sikkert bare en almindelig influenza. Jeg tror, det var en meget almindelig holdning dengang, men hurtigt begyndte virkeligheden at gå op for os," fortæller konstabel Jesper.

Normalt gav alle hånd til hinanden, når man mødte ind på vagt, men det holdt hurtigt op. Derefter kom der flere ændringer, hvor det tiltrædende hold skulle gå ind af den ene dør og aftrædende ud af en anden. Der blev skabt bobler, og der kom mundbind og håndsprit.

"Folk tog det meget seriøst, når de kom igennem grænsen til os. Der var naturligvis nogen, der ikke helt forstod det, men langt de fleste var seriøse omkring det og havde mundbind på," husker Jesper, som var på vagt i Rødby frem til begyndelsen af maj. 🌀

DRØMMEN OM HAVET VANDT OVER COVID-19

Der var kun stille i to måneder ved Center for Maritim Uddannelse og Skibssikkerhed (CMS) i Frederikshavn. For allerede i maj 2020 vendte de værnepligtige tilbage til uddannelsen, der på det tidspunkt var indrettet til sikker undervisning.

"Vi havde gjort alt, hvad der var muligt for at undgå smittespredning blandt både ledelse, instruktører og elever. Vi inddelte dem i små bobler, så de kun havde kontakt til få andre mennesker her på skolen," fortæller orlogskaptajn Frederiksen, der er næstkommanderende ved CMS.

Men orlogskaptajnen kunne ikke bestemme, hvem de værnepligtige så, når de var på orlov, og hvad de lavede, når de havde fri. Heldigvis viste det sig, at alle kunne være helt trygge ved de unges adfærd.

"Vi har ikke haft et eneste smittetilfælde her på skolen i 2021. Det på trods af at der i perioder var op imod 200 mennesker inden for hegnet."

Ifølge orlogskaptajn Frederiksen er det i sidste ende drømmen om havet, der har fået de unge til at holde afstand til resten af samfundet og dermed sikre en smittefri søværnsuddannelse:

"De vidste, at de ikke kunne stævne ud, hvis de fik covid-19. Og i Søværnet er der ikke noget, der er vigtigere," konkluderer han. 🌀

Vi gik karantænetur sammen – på hver vores side af hegnet

Det kræver tilpasning, hvis man vil se hinanden, når far er i corona-karantæne. Seniorsergent Jari og hans 18-årige datter måtte tænke kreativt.

"Langs hegnet til Skive Kaserne er der en parkeringsplads, hvor vi har aftalt at mødes. Her står min datter ved sin bil. Vi holder os på den krævede afstand, og så går vi en tur sammen på hver vores side af hegnet."

Seniorsergent Jari er kompagnibefalingsmand ved Ingeniørregimentets konstruktionskompagni. I slutningen af februar var han i karantæne på Skive Kaserne i 14 dage op til sin udsendelse. Højdepunktet kom, da hans datter på 18 spurgte, om de trods karantænen kunne se hinanden.

"Det er mit 18. byggehold, så hun er vant til mine ture. Men det er jo lidt anderledes denne gang. Vi joker med, at et besøg under karantænen er lidt som at få besøg i et fængsel," siger Jari smilende.

Det meste af hans karantæneperiode er gået med kontorarbejde i hotelindkvarteringen på Skive Kaserne. Her var holdet, der skulle udsendes, fordelt i tre bygninger, som ikke måtte blande sig med hinanden. Mellem 07.00-17.00 skulle de holde sig i eller lige omkring bygningerne.

Det er ved mørkets frembrud, at han træder forbi den ophængte minestrimmel og ser sin datter. Hun er i sagens natur den eneste uden for hegnet, han har set i de 14 dage.

Jari har dog ikke kedet sig.

"Der er stor forskel på, hvad folk har fået tiden til at gå med. Jeg selv har haft fulde arbejdsdage ved computeren," fortæller seniorsergenten.

Jari rejste til Irak den 2. marts på et tre-måneders byggehold. Opgaven er at gøre kontor- og vedligeholdelsesfaciliteter klar til Flyvevåbnets helikopterbidrag, der er en del af Danmarks bidrag til NATO Mission Iraq (NMI).

"Det bliver en travl og spændende tur. Men jeg glæder mig også til at komme hjem og se min familie igen. Så skal vi gå tur – uden hegn imellem os," fastslår Jari. 🌀

TASKFORCE HAR MODTAGET SMÅ 200 HENVENDELSER

TEKST: ALBERTE SØRENSEN · FOTO: SIMON J. ELBECK

Hver dag står Forsvarets Sanitetskommandos covid-19-taskforce klar til at besvare spørgsmål fra Forsvarets ansatte. Efter mere end et år med pandemien får de stadig henvendelser.

► Oversygeplejerske Jytte er en kvinde med styr på covid-19-retningslinjerne.

Hun er en del af Forsvarets Sanitetskommandos Covid-19-taskforce, som svarer på spørgsmål om alt fra hygiejne og rengøring til afholdelse af kurser og arrangementer.

Jytte begyndte at føre log over henvendelser til taskforce i begyndelsen af maj 2020. Ved årets slutning

havde de modtaget omkring 150 henvendelser fra ansatte i Forsvaret. I skrivende stund, godt tre måneder inde i 2021, er det antal allerede steget med 40 henvendelser.

Sikrer kvalificerede svar

De har travlt i taskforce, og henvendelserne til dem er meget varierende.

Det kan være svært at finde rundt i de ofte skiftende retningslinjer. Nogle

henvendelser tager derfor kun fem minutter at besvare, mens andre tager op til flere dage.

Eksempler på modtagne henvendelser er:

- "Er luftskiftet i et militærfly sidestillet med et kommercielt fly, eller skal militærfly regnes som et lukket rum, når det kommer til regler for nærkontakter?"
- "Hvordan skal en værnepligtig med symptomer transporteres til og fra testecenter og til hjemmeadresse?"
- "Gælder begrænsning med portionsanrettet mad eller mad opøst af kantinepersonel på Søværnets skibe?"

Taskforce består af to dyrlæger, en sygeplejerske, en læge og en kommunikationsmedarbejder. De holder møde tre gange ugentligt. Her vender de blandt andet de mere komplekse spørgsmål.

"Sammensætningen af Taskforce gør, at vi kan løfte opgaven tværfagligt. Det sikrer hurtig handling og kvalificerede svar på henvendelserne," siger Jytte.

Samarbejder med andre myndigheder

Taskforce kommunikerer løbende med flere myndigheder for at sikre, at retningslinjerne tolkes korrekt.

"Det handler om at operationalisere anbefalingerne fra sundhedsmyndighederne og Forsvarsministeriet. Hver gang der kommer nyt, tilpasser vi vores materiale," fortæller Jytte og konkluderer:

"Vi har fået et tættere samarbejde og sparrer også med blandt andet Forsvarsministeriet og deres covid-19-taskforce. 🧩"

»MEGET AF DET SOCIALE ER GÅET FLØJTEN«

Kampvognskørerne i Jydske Dragonregiments 2. Eskadron er glade for at kunne passe deres arbejde, men de savner sammenholdet.

▶ Mundbindene er nærmest limet til de fire besætningsmedlemmer i Jydske Dragonregiments (JDR) Leopard-kampvogne, og rat og sigtemidler skal hyppigt tørres af. Det er ifølge tre køre, Honnør har talt med, "ret nederen".

Men det værste er, mener de, at det sociale i deres eskadron, 2. Kampvogns-eskadron, er forsvundet. På grund af smittefaren holder man sig til sin egen deling. Og selv inden for delingen skal de helst holde sig inden for deres primære gruppe.

"Man mister kontakten med dem, man plejer at arbejde med. For eksempel hvis der er nogen, der har skiftet deling for nylig. Det er pænt irriterende, når man er her for at

være sammen med hinanden. For mig betyder det sociale næsten lige så meget som selve arbejdet, og vi har endda det bedste arbejde i Danmark," siger køreren Patrick.

De tre køre savner den ugentlige eskadronløbetur, at kunne mødes i fitnessrummet og den fælles uddannelse, hvoraf en del er suspenderet. Mest af alt savner de den der halve time efter arbejde, hvor man kan mødes og drikke en sodavand eller en øl.

"Jeg har oplevet, at det sociale forsvinder en del i forhold til det, vi havde før. Normalt kunne man sidde efter arbejde og snakke om dagen, der er gået. Nu kører man direkte hjem og sidder for sig selv. Alle de weekender, hvor man mødes hjemme hos nogen, er også forsvundet. Man passer sig selv," siger køreren Patrick.

Mens kørerne på ingen måde er begejstrede for mundbindene, har det været en lettelse, at de hver fredag bliver testet – og det på kasernen. Skal man på øvelse eller til skydeperiode, bliver man også testet. I den forbindelse er der, som køreren Mikkel pointerer, én fordel ved den nuværende situation.

"I skydeperioder bor vi ikke længere så mange sammen. Nu bor vi kun to og to. Det er jo altid rart at bo to mand sammen i stedet for 10. Men kunne vi helt have undgået covid-19, ville jeg bestemt hellere det." 🛠️

Corona-læring:

»VI HAR GENOPDAGET SMS'EN«

I Flyvevåbnet har man brugt covid-19 som anledning til at gøre mere af det, man allerede vidste virker. Det daglige arbejde bliver anderledes i fremtiden. Og det kan vi til en vis grad takke pandemien for.

▶ Covid-19 har i Flyvevåbnet været et wakeuppall i forhold til at gøre arbejdsdagen både mere fleksibel og mere effektiv. Og det skal den blive ved med at være.

Tilskyndet af den pludselige nødvendighed satte Flyvevåbnet i maj sidste år gang i en række nye arbejdsprocesser. Resultatet er større effekt, mindre spildtid, bedre og mere fokuserede møder, lavere stress og større kontrol over egen arbejdssituation og opgaveløsning.

Det fortæller chef for Flyafdelingen, oberstløjtnant Kim Holst, der har haft ansvaret for implementeringen af de nye arbejdsprocesser, som under én hat kaldes "adaptiv arbejdsmetode".

Mange af ideerne har i virkeligheden nogle år på bagen, men nu var der en oplagt mulighed for at sætte ord på dem og gøre dem til virkelighed. Den overordnede filosofi er baseret på gensidig tillid, og at mennesker er forskellige og derfor også arbejder forskelligt og på forskellige tidspunkter af døgnet. Samt selvfølgelig at give rig mulighed for at arbejde hjemme. Også i fremtiden.

"Det handlede om at smede, mens jernet er varmt. Mange gik allerede og talte om, hvordan vi skulle løse problemerne, mens vi venter på at komme back to normal. Men det skal vi for alt i verden ikke. Vi skal finde et sted imellem før covid-19 og under

covid-19,” mener Kim Holst.

Han håber, at man på et tidspunkt kan gøre op med de faste mandag-fredag-arbejdstider for at skabe yderligere fleksibilitet i både dagligdag og opgaveløsningerne.

En af de mest gennemgribende udfordringer har været at åbne en ladeport til cheferne, som man jo i endnu højere grad har brug for kontakt med, når man arbejder hjemme. Løsningen har blandt andet været at skrive kortfattede sms'er. For eksempel har sagsbehandlere aftalt lynmøder med deres divisionschef for på forhånd at afklare, hvilken retning man skal snarere end helt på egen hånd at aflevere en løsning, som chefen sandsynligvis vil rette i og sende retur.

”Vi har testet korte sms-tekster siden maj sidste år. Det virker bare godt. Der er ikke noget med ”kære” og ”hej”. Det er ultrakort kommunikation, og fordi chefen er med i processen, suser ni ud af 10 sagsbehandlinger lige igennem,” siger Kim Holst.

Handler om arbejdsglæde

Oberstløjtnanten er fuldt ud opmærksom på, at det er nemmere for en sagsbehandler at tage sit arbejde med hjem, end det er for en helikopter- eller flymekaniker. Så store haver er der få, der har.

Men Kim Holst understreger gang på gang, at det ikke handler om at arbejde hjemme eller ej. Det handler om at løse opgaverne på en måde og

i et tidsrum, der passer både arbejdsplads og medarbejder. Noget, man har arbejdet med længe. For eksempel i Kim Holsts tidligere job som chef for Eskadrille 722 på Flyvestation Karup.

”Det handler i høj grad om arbejdsglæde. En flymekaniker har det bedst, når han eller hun kan passe sit arbejde uden at stå og vente på en reservedel og smøremidler – eller i det hele taget spilde tiden. I Eskadrille 722 forskød vi flyvetider og mekanikertider for at give noget space til at reparere, uden at der står piloter og gloriøse,” fortæller Kim Holst og fortsætter:

”Use your experts. Det handler om at spørge folk: Hvad vil gøre dig bedre i stand til at løse dine opgaver?”

Blandt læringerne i det forløbne år har også været, hvor meget tid man spilder på at modtage alle-mails. En chefsergent talte ifølge Kim Holst, at befalingsmanden på en måned havde modtaget 36 generelle mails med i alt 1.800 sider, som han følte sig tvunget til at læse for at holde sig opdateret.

”Hvis vi kan lære noget af covid-19, er det at skære det unødvendige væk. Kan vi lære at klare os uden storcentre, er der nok så meget andet, vi kan lære,” siger Kim Holst.

I processen er det lykkedes at undgå mammutlister med for eksempel 50 aktionspunkter, fordi den slags ifølge flychefen får folk til at rulle med øjnene, da alle ved, at det er umuligt at komme i mål med så mange punkter.

”Udgangspunktet er at gabe over to-tre ting ad gangen og så rent faktisk få dem gennemført.”

Ifølge Kim Holst er der stor velvilje for adaptiv arbejds metode, som hans chefer har briefet de øvrige nordiske flyvevåbenschefer om.

”Det er fedt, at ledelsen tør og vil det her, for det kræver også mod. Og så kræver det vilje til at gøre tingene anderledes. Tingene kan altid være anderledes, og vi tror på, at hvis vi gengælder den tillid, medarbejderne viser os, så kan vi komme rigtig langt.” 🛩

Den hårde vej til drømmestillingen

Der findes kun en eneste jagtkaptajn i Danmark, og han hedder Peter Schinkel Stamp. At være skibschef på Kongeskibet Dannebrog er kronen på værket efter 39 års tjeneste. Midt i det hele formede en stor personlig tragedie ham – både som menneske og leder.

Lyset strømmer i overflod ind ad de mange vinduer, og lokalet er varmt. Det får rummet til at dufte ekstra af den palisander, som findes i store dele af skibet. Der er en hyggelig stemning, som sad man i en hjemlig stue, men samtidig er det overdådigt. Et flydende slot.

På Kongeskibets bro står Peter Schinkel Stamp i sin paradeuniform. Han kan se, at der på kajen står hundredvis af mennesker og vinker, mens han erfarent manøvrerer Dannebrog ind mod dem. Siden 2019 har Peter Schinkel Stamp været jagtkaptajn på Kongeskibet Dannebrog, og det er særligt sommertogterne, der gør det til hans drømmejob. At stå ved roret på det, han mener, er det smukkeste skib på de syv verdenshave.

Den store tragedie

Mens sommeren går med at sejle land og rige rundt med de kongelige, foregår vinterhalvåret på land. Her

opstiller jagtkaptajnen blandt andet sejlprogrammet for kommende sommer og deltager i Kongehusets officielle arrangementer. Jagtkaptajnen er desuden den direkte forbindelse mellem Søværnet og regenten; Peter Schinkel Stamp mødes derfor ugentligt med H.M. Dronningen på Amalienborg for at rådgive og fortælle hende om, hvad der foregår i Søværnet.

"Det er hverken en ophøjet eller kunstig relation. Det er en professionel relation som alle andre, og når man lærer hinanden at kende, bliver det en mere afslappet professionalisme," forklarer Peter Schinkel Stamp om forholdet til sin arbejdsgiver.

Det er en stor ære for Peter Schinkel Stamp at være jagtkaptajn, og han mener, at det er det bedste job, han har haft, men vejen dertil har ikke altid været let. Særligt én periode har været definerende for ham: Hans hustru gik bort tre uger efter at have født deres datter,

×

»Jeg vil gerne huskes for at være et ordentligt og anstændigt menneske, som lytter. Jeg synes, det er så givende at lytte på andre mennesker, det kan man lære rigtig meget af. Jeg har ikke noget behov for at stille mig op på ølkassen. Når der er brug for, at jeg stiller mig op foran, gør jeg det, men ellers har jeg det faktisk bedst med at være lidt i baggrunden og give rum til mine medarbejdere, så de kan udfolde sig.«

Peter Schinkel Stamp, 59 år

- Født og opvokset i Nivå. Bor på Kastellet med sin hustru
- Uddannet fra Søværnets Officersskole i 1986
- Blev skibschef for første gang i 1992 på en Standard Flex 300
- Var adjutant for H.M. Dronningen i 1999-2000 og 2003-2005
- Blev udnævnt kommandør i 2019, hvor han også fik jobbet som jagtkaptajn

og han stod alene med en nyfødt og en femårig søn.

To ugers orlov blev det til. Med støtte fra familie, kollegaer og chefer lykkedes det ham at gennemføre en uddannelse, som sikrede ham en stabstilling i Danmark. Han ville ikke risikere at blive udsendt og separeret fra sine børn på daværende tidspunkt.

”Det var benhårdt at komme igennem. Det nemmeste havde været at give slip på det hele, men det kunne jeg jo ikke med to børn. Det var dem, jeg skulle kæmpe for,” husker Peter Schinkel Stamp.

En tillidsfuld leder

Selvom Peter Schinkel Stamp stod i sit livs krise, blev der stadig stillet krav til ham i arbejdslivet, og det forhindrede ham i at synke hen i selvmedlidenhed og sorg – noget, han tænker tilbage på med taknemmelighed.

Perioden har gjort ham mere opmærksom på sine medmennesker og givet ham en bedre forståelse for sine medarbejdere. Det har været med til at definere hans ledelsesstil, hvor tillid er nøgleordet, og frihed under ansvar er hans mantra. På Dannebrog er det en nødven-

»Det var benhårdt at komme igennem. Det nemmeste havde været at give slip på det hele, men det kunne jeg jo ikke med to børn «

dighed, at hele besætningen er villig til at påtage sig det ansvar, hvis sejladsen skal gennemføres. De er hver især et uundværligt tandhjul i det store maskineri.

”Det er vigtigt, at den værnepligtige får sin kasteline ind på kajen og sørger for, at trodsen kommer ind, for hvis jeg i sidste ende ikke kan få skibet fortøjet, kan jeg være nok så dygtig til at lægge skibet til kaj. Tager man ansvar hos mig, får man også rigtig meget tillid,” siger Peter Schinkel Stamp og understreger, at han tror på, at folk ønsker at løfte deres opgaver bedst muligt.

Det har taget en karriere på 39 år i Forsvaret og betydet et liv som nomade at nå til stillingen som jagtkaptajn. Et arbejde, Peter Schinkel Stamp besidder, indtil kontrakten udløber i 2024. Når stillingen videregives, planlægger han at gå på pension og finde tid til fritidsinteresser som cykling og sejlads. Humlen er fysisk udfordring, helst i naturen og modsat i arbejdslivet vil han helt selv være herre over tid og sted. Det største bliver dog at slå sig ned med sin nuværende hustru i et hus i provinsen – allerhelst et sted med havudsigt. 🌊

Kongeskibet Dannebrog, 89 år

- Den 26. maj 1932 højste Dannebrog kommando for første gang. Denne dato kaldes skibets fødselsdag.
- Længde: 78,43 meter
- Bredde: 10,40 meter
- Dybgang: 3,95 meter
- Mastehøjde: 23 meter
- 39 værnepligtige udgør størstedelen af skibets besætning.
- Jagtkaptajnen er chef for Kongeskibet. Jagt eller yacht var oprindeligt betegnelsen for et hurtigt enmastet sejlskib, deraf kommer jagtkaptajn.

Boston Dynamics står bag en serie af skræmmende robohund. I 2015 blev firmaet købt af Google, der savede den militære gren helt væk, og i december 2020 købte Hyundai hele butikken. De militære systemer Big Dog og Alpha Dog er nu blevet til Spot, der er noget flinkere at se på og blandt andet er blevet brugt i Singapores parker, hvor den udstyret med en venlig, men bestemt kvindestemme opfordrer folk til at holde covid-19-sikker afstand. Foto: Boston Dynamics/Reuters/Ritzau Scanpix

Robotterne kommer

- men næppe som du forestiller dig

Trods utallige forsøg på at opfinde slagkraftige metalliske væsner som erstatning for soldater ligger gennembruddet ikke lige for.

Snarere bliver fremtiden primært software, der kan analysere slagmarken og spytte analyser ud langt hurtigere end mennesker.

Den ligner en uheldig metallisk krydsning mellem en kalv og en kakerlak, og den støjer som en symaskine på overarbejde. Videoen af væsnet, Big Dog, der tilsyneladende helt autonomt krabber sig gennem en tæt skov, chokerer verden, da den bliver offentliggjort i 2008.

Firmaet bag, Boston Dynamics, er nemlig på dette tidspunkt finansieret af det amerikanske militær, og robotvæsnerne kendt under fællesbetegnelsen Legged Squad Support System (LS3) ligner fremtidens bud på en soldat, der hverken skal have løn eller giver politiske shitstorme, når tabstallene på kamppladsen vokser.

Boston Dynamics imponerer så meget, at der i årene efter kommer nyere og lige så uhyggelige versioner til. Imens eksperimenterer Boston Dynamics' konkurrenter med at udvikle tungt bevæbnede ubemandede dræbermaskiner på bælt og hjul. I 2013 går den amerikanske general Robert Cone (U.S. Army's Training and Doctrine Command) så langt som til at forudse, at man inden 2030 har erstattet en fjerdedel af kampstyrken med robotter.

Den spådom kommer næppe til at holde. Verden er nemlig hverken strategisk, etisk eller juridisk klar til at overlade kamppladsen til robotter. Men kunstig intelligens i form af software tordner frem og kan få stor betydning. Udfordringerne er grundlæggende de samme: I hvor høj grad skal beslutninger på kamppladsen overlades til maskiner?

Paul D. Sharre har en fortid som først ranger og siden rådgiver vedrørende ubemandede og autonome våbensystemer samt fremtidens våben for den amerikanske forsvarsminister.

Foto: Center for a New American Security

Fejlslagne eksperimenter

Eksperimenter har bevist, at det ikke er lige til at bevæbne en maskine og tro, at den kan erstatte en soldat. Den førømtalte Big Dog havde ifølge en artikel i Military.com i 2014 en række begrænsninger og var kort sagt "så larmende, at den ville afsløre soldaternes position".

Et andet system, Modular Advanced Armed Robotic System (MAARS), 159 kilo tungt og på bælt, blev testet i bykamp og

var ifølge U.S. Marines (2015) for svag til at banke døre ind og for bred til at komme igennem karmen.

Sådan har det ene fejlslagne eksperiment erstattet det andet. Hvilket måske ikke er så overraskende. For faktisk blev bevæbnede robotter – med meget begrænset succes – afprøvet allerede under den 2. Golfkrig (2003-2011). Special Weapons Observation Remote Reconnaissance Direct System (SWORDS) var nærmest rullemarie påsat let maskingevær. De var mobile, men hvor effektive de var til at gå til angreb, blev aldrig afprøvet. Soldaterne turde ikke andet end låse dem i faste positioner.

Human-machine teaming

Den mest anerkendte ekspert på området autonome våben, Paul D. Sharre, mener på ingen måde, at soldater kan erstattes med teknologi. I stedet er fremtiden human-machine teaming. Som han skriver i NATO-hvidbogen fra 2018:

"Beslutningerne om hvilke opgaver eller beslutninger, der skal uddelegeres til autonome systemer, er næppe ligetil. Mennesker og maskiner har hver deres fortrin, og den bedste model er en sammenblanding af hver deres. Men efterhånden som kunstig intelligens forbedres, vil grænsen mellem menneskelige beslutninger og maskiners beslutninger flytte sig."

Paul D. Sharre er overbevist om, at autonome systemer vil være i stand til at udføre mange militære opgaver bedre end mennesker, og at de især vil være brugbare i situationer, hvor hastighed og præcision er essentielt, og som byder på mange gentagelser udført i relativt strukturerede rammer.

Skulle man som soldat være bekymret for sit job, er der trøst at hente hos den tidligere ranger, der i dag leder the Technology and National Security Program ved den uafhængige tænketank, Center for a New American Security.

"Autonome (selvhandlede, red.) systemer kommer ikke til at erstatte soldater, men de kan assistere soldater i at udføre deres mission og nå deres militære mål" skriver han i NATO-hvidbogen fra 2018.

Som eksempler nævner han, at det allerede i dag er computere, der helt uden pilotens hjælp, får fly til at lette fra hangarskibe og lande igen. Paul D. Sharre mener kort sagt, at kunstig intelligens er et redskab, der vil forandre kamppladsen på samme måde, som opfindelsen af flyvemaskinen og alle andre opfindelser før den har gjort.

"Kombattanter er mennesker, ikke maskiner. Teknologi vil hjælpe mennesker med at kæmpe, som den har gjort siden opfindelsen af slyngen, spyddet og bue og pil".

Droner er vejen frem

Ideen om, at robotter direkte skal erstatte soldater, er altså på ingen måde gangbar – hverken nu eller i en overskuelig fremtid. Faktisk er præmissen grundlæggende absurd. Det mener RUC-forskeren Jens Ulrik Hansen, der er adjunkt ved Institut for Mennesker og Teknologi samt adjunkt, Programmering, logik og Intelligens. Han har skrevet teknologikapitlet i bogen *Smart krig - Militæranvendelse af kunstig intelligens*, der netop

×

SWORDS til venstre og **LS3** til højre er eksempler på robottropper, der ikke virkede. Forsøg på at lave en maskine, der skal efterligne en menneskelig soldat, er generelt taget af bordet til fordel for droner, der blandt andet var altafgørende, da Aserbajdsjan sidste år tvang Armenien til forhandlingsbordet efter 44 dages indsats.

Foto:
Mandel Ngan/AFP/Ritzau Scanpix
og Ho/AFP/Ritzau Scanpix

×

Marsrobotten kan på grund af afstand ikke fjernstyres og er dermed nødt til at fungere autonomt. Marsrobotten, eller Mars Rover, som den kaldes, er udstyret med PIXL-systemet, som blandt andet indeholder et avanceret kamera og et navigationssystem. PIXL, som er afgørende for al videre analyse af planetens livsformer eller mangel på samme, er udviklet på DTU i Lyngby.

Foto:
Ho/AFP/Ritzau Scanpix

»Der er nogle kæmpe udfordringer på området.«

Katrine Nørgaard, militærantropolog ved Forsvarsakademiets Institut for Militær Teknologi

er udgivet af Forsvarsakademiet.

”Der er ingen grund til at bygge et kunstigt menneske, der skal kunne mange komplicerede ting, hvis man kan få forskellige typer af simple droner til at opnå samme resultat” siger han.

Lige præcis droner, der altså ikke er helt autonome, men besidder en vis grad af kunstig intelligens, virker til at være vejen frem. Storebæltsbroen bliver for eksempel overvåget af droner, der optager i tusindvis af billeder fra broen, hvorefter en algoritme på baggrund af billederne finder svagheder i betonen. Det er derfor ikke længere nødvendigt at sende folk op i de 254 meter høje pyloner.

Ordensmagten kan også være med. Tidligere i år købte Midt- og Vestjyllands Politi droner til at overvåge trafik, brande eller større begivenheder. Hver gang indsatslederbilen rykker ud, vil der være en drone med.

Militært viste Aserbajdsjan i slutningen af 2020 dronemuskler til at nedkæmpe især Armeniens kampvogne, artilleri og luftværn og dermed tvinge fjenden til en fredsftale efter 44 dages indsats.

Stærk og svag AI

Dronerne er ifølge Jens Ulrik Hansen et godt eksempel på at tænke ud af boksen. Lidt som da Henry Ford skabte en transportrevolution ved at bygge biler og ikke bare en mekanisk hest.

”Robotter bliver ofte tænkt som kopier af mennesker. Man har da også lavet mange robotter, der kan manøvrere ret godt og både kan danse og løbe og i det hele taget bevæge sig i stil med, hvordan mennesker gør. Men det betyder ikke, at de er intelligente. Det betyder, at man har formået at lave smart motorkontrol ved hjælp af maskinlæring” siger Jens Ulrik Hansen.

Han skelner mellem svag - eller simpel - kunstig intelligens, som er evnen til at løse konkrete enkeltstående problemer, og stærk - eller generel - kunstig intelligens, som kan udføre mange forskellige opgaver som for eksempel både at spille skak og tale om kunst - gerne på samme tid. Den første har vi allerede. Den anden er vi langt fra.

”Hvis vi tager eksemplet med biler, ser vi, at de bliver mere og mere automatiserede i form af automatgear, cruise control og den slags. Men der sidder stadig en person og tager beslutninger. Kunstig intelligens på nuværende stadie

er primært beslutningsunderstøttende. Der sker meget, hvad angår selvkørende biler, men de laver også fejl. Og spørgsmålet er, hvor stor grad af perfektion, man vil have, før man slipper dem løs. Teslas biler har for eksempel allerede en autopilot. Men man fraråder folk at bruge den.”

Fremtidens brug af autonome våben

Spørgsmålet om hvor stor beslutningskraft, vi tør give kunstig intelligens, har Katrine Nørgaard, ph.d., interesseret sig for i sin bog *Robotterne Styrer*, der udkom sidste år.

Katrine Nørgaard, der er militærantropolog ved Forsvarsakademiets Institut for Militær Teknologi, påpeger behovet for, at der bliver formuleret en AI-strategi på Forsvarets område. En ting er nemlig at afdække, hvad kunstig intelligens gør bedre end mennesker og så udelukkende bruge den til det. Noget andet er, hvordan vi bruger den etisk og juridisk korrekt.

Det er ikke bare et dansk, men et internationalt problem. En række internationale organisationer som Amnesty International og Campaign To Stop Killer Robots har gjort etiske og retlige indvendinger mod brugen af autonome våbensystemer. Det har ført til, at Kina, Rusland og USA er gået i tænkeboks. I FN, nærmere bestemt det våbenregulerende organ UNCCW, har diskussionen om autonome våben kørt for fulde tryk siden 2017, og i USA har Department of Defense etableret Joint Artificial Intelligence Center, hvor man i samarbejde med industrien, academia og allierede nationer diskuterer fremtidens brug af autonome våben. En diskussion som Forsvarsakademiets Institut for Militær Teknologi i øvrigt er inviteret med ind i.

”Der er nogle kæmpe udfordringer på området, og ikke mindst er der en udfordring i at overvinde kløften mellem den hurtige teknologiske udvikling og de langsomme bureaukratiske processer” siger Katrine Nørgaard.

Kan analyser slå ihjel?

Ifølge Katrine Nørgaard er det centrale i diskussionen ikke hvorvidt vi får kunstig intelligens, der på egen hånd slår folk ihjel, men om vi bruger maskiner til at lave analyser, der er transparente, forståelige og i overensstemmelse med international ret.

”Vi er langt fra det scenarie, hvor maskiner selv beslutter hvilke mål, de skal angribe. Det, vi i stigende omfang overlader til kunstig intelligens, er rutineprægede opgaver som f.eks. at analysere store mængder data og finde mønstre i dem. Det bliver straks vanskeligere, hvis vi begynder at automatisere beslutninger om måludpegning i et dynamisk og omskifteligt miljø. Kritikerne hævder, at autonome våben pr. definition er ulovlige, fordi de ikke besidder dømmekraft, mens fortalere mener, de kan være endnu mere proportionale og præcise i måludpegning. På den måde mener de, at kunstig intelligens kan bidrage til at begrænse civile tab og i den forstand være mere humane end systemer uden kunstig intelligens.”

Dilemmaet for kunstig intelligens og autonome våbensystemer er meget lig dilemmaet for selvkørende biler. Hvor perfekte

×

Overvågningsdronen Global Hawk, som Danmark er medejer af, er udstyret med kunstig intelligens og kan selv analysere mulige trusler. Den er altså ikke en dræberrobot, men den kan i yderste konsekvens få betydning for måludpegning og dermed angreb med ofre til følge. Foto: Handout/AFP/Ritzau Scanpix

skal de være, før vi er overbevist om, at der bliver slået færre mennesker ihjel i trafikken af selvkørende biler end af biler med et menneske bag rattet? Og endnu mere kompliceret; hvem er ansvarlig i tilfælde af en ulykke? Er det ejeren, fabrikanten, opfinderen eller måske den statslige virksomhed, der har givet bilen grønt lys?

I forhold til Forsvarets eventuelle brug af autonome våbensystemer vil man på grund af den store teknologiske udvikling i det civile, hvor budgetterne de seneste 50 år langt har overhalet de statslige og dermed militære midler, være afhængig af løsninger udviklet til for eksempel selvkørende biler, vedligeholdelse af Storebæltsbroen eller for den sags skyld intelligente køleskabe. Hvilke beslutningsprocesser kommer så med over i våbensystemerne? Faren er, at det er i det civile, at beslutningen om, hvor selvstændige autonome systemer skal være, bliver taget. Teoretisk set vil et system, der selv træffer beslutninger om at bestille varer, når hylderne er ved at være

tømt, også kunne bruges til i hvert fald delvist at tage beslutninger på kamppladsen.

Centralnervesystem af beslutninger

Den nyeste udvikling, fortæller Katrine Nørgaard, er derfor gennemsigthed. Eller som det hedder explainability. Det, der diskuteres i forskellige fora, er, hvordan man kan udvikle 'explainable AI', det vil sige algoritmer, der kan redegøre for, hvorfor og hvordan systemet kom frem til bestemte resultater og anbefalinger. Hvilke kriterier blev lagt til grund for de handlealternativer, som systemet præsenterede os mennesker for?

"Hvis man ser på den amerikanske AI-strategi, der kom i 2018, er den kobling meget vigtig. At AI skal anvendes ansvarligt og etisk og være explainable. Ellers kan man ikke vurdere, om de kriterier, maskinen lægger til grund for sin analyse, er legitime og acceptable," forklarer Katrine Nørgaard.

Faktisk har Pentagon tidligere i år indskærpet, at der bør udvises "appropriate levels of judgment and care", når information, der er leveret af kunstig intelligens, bliver behandlet.

Ifølge Katrine Nørgaard er kunstig intelligens altså allerede integreret i centralnervesystemet af beslutninger.

"VI er jo alle sammen enige om, at det er mennesker, der træffer de overordnede beslutninger i krig. Men hvis al analysearbejdet foretages af maskiner, kan det princip være vanskeligt at fastholde. Så bliver det svært at sige, om beslutningerne tages af et menneske eller en robot." 🛠

Er F-35's afløser en robot?

Det ligger ikke lige for at erstatte piloter med droner.
Det mener to af Forsvarets eksperter.

Robot

Ordet robot kommer af det slaviske ord for arbejde. Ordet robot blev først anvendt i teaterstykket Rossumovi Univerzální Roboti – (Rossum's Universal Robots), der havde premiere 25. januar 1921.

Den første automatiserede robot, Unimate, blev taget i anvendelse hos General Motors New Jersey, 1961. Robotten blev brugt til at løfte brændende varme metalelementer.

I dag, 60 år senere, bliver robotter, hvad enten vi taler om hardware eller software, stadig brugt til arbejde, der kan kategoriseres som de tre D'er: **Dangerous, dull and/or dirty.**

F-35 er det sidste kampfly i Danmarks luftflåde med et menneske ved roret. Den spådom høres tit. Men er det rigtigt? Honnør har spurgt testpiloten PEL og kaptajn Stig Holger Hestbech, faglærer ved Institut for Militære Operationer, Center for Luft Operationer.

PEL: "Vi vil se, at droner vinder mere og mere indpas, og det er forståeligt nok. De kan flyve 24-26 timer uden en pilot, der bliver træt. Men indtil videre er de bedst brugbare til nicheområder såsom overvågning (Global Hawk, red.). Danmark er et lille land, der har brug for et multifunktionsfly til for eksempel air policing. Der vil gå rigtigt mange år, før man kan bruge droner til det."

Stig Holger Hestbech: "Verden er ikke klar til at have selvkørende biler på vejene. Det er lidt det samme med førerløse fly. De kan løse nogle opgaver, men når det kommer til at skyde andre fly ned eller i det hele taget bruge våben mod mål, skal der være en person involveret. Forestil dig en hi-jacksituation, hvor man ikke kan se kaprerer i øjnene eller lægge mærke til,

PEL,
testpilot

Foto:
Christer Holte

Stig Holger Hestbech,
kaptajn

Foto:
FAK

om passagerne signalerer. At tage beslutning om at skyde et fly ned alene ved at kigge på sensorer i et kamera, hvor du er afhængig af et kommunikationslink, det er man ikke klar til endnu. Man er heller ikke klar til at overlade den slags beslutninger helt og holdent til kunstig intelligens.”

PEL: ”Der er typisk den misopfattelse, at man kan bygge et fly og så fjernstyre det fra jorden. Det vil ikke være praktisk muligt, for der vil altid være forsinkelse på det signal. Det vil kræve meget stor båndbredde at udveksle den information mellem fly og jordstation. Det vil også være nemt for en fjende at forstyrre eller jamme. Det eneste alternativ er et helt autonomt fly. Der er vi langt fra. Især når man tænker på de meget avancerede operationer, vi deltager i.”

Stig Holger Hestbech: ”Jeg er sikker på, at den næste generation af kampfly bliver med *pilot option*. Altså at man kan vælge mellem at sætte pilot om bord eller lade den flyve som fjernstyret.” 🛩

Nye robotter registrerer din sygdomsmeddelelse

Robotterne er på frem-march over alt – også når det kommer til registrering af din sygdomsmeddelelse eller lønsoplysninger.

Lige nu er et team på 13 ansatte i Forsvarets Koncern IT i færd med at udvide ”Robotic Process Automation”, hvor softwarerobotter anvendes til at automatisere administrative rutineopgaver, så ansatte får bedre tid til kerneopgaverne.

Siden 2019 er 20 softwarerobotter sat i drift og hjælper med alt fra salg

af feltrationer over kontrol af data til onboarding af værnepligtige.

- 20 softwarerobotter er sat i drift i forbindelse med automatiseringer
- 5-10 nye softwarerobotter sættes årligt i drift
- 7.000 syge- og raskmeldinger behandles ugentligt af softwarerobotter
- I 2020 frigav softwarerobotter mere end 10.000 timer til kerneopgaver

FOKUS

Ledelse i krydsild

Befalingsmandsgruppen bliver konsekvent omtalt som Forsvarets rygrad. Men hvordan har den rygrad det egentlig i en tid med højteknologiske udfordringer, nye uddannelser og en verden, der tilsyneladende forandrer sig fra minut til minut? Honnør tager temperaturen på sergentvirket.

Alexander

30 år, oversergent, vagtholdsfører og inspektionshavende, Den Kongelige Livgarde, København

Hvad er din funktion, og hvad består dine opgaver af?

"I min funktion som vagtholdsfører står jeg for daglig drift samt vedligeholdende uddannelse af mit vagthold, som består af omkring 80 gardere og 10 sergenter. Jobbet er sammenligneligt med en delingsfører, dog med en del flere mennesker. Ud over opgaven som vagtholdsfører er jeg også inspektionshavende – ham, der følger paraden ned til Amalienborg og tilbage igen. Ydermere er jeg uden for normal tjeneste bindeled mellem vagterne her på garderkasernen og de kongelige palæer og Kastellet. Hvis alarmer går, er det mig, der informerer Chef Livgarden og Chef Vagtkompagni. Som vagtholdsfører er jeg desuden beredskabsfører i tilfælde af terror. Det er i samarbejde med Københavns Politi og resten af Danmark. "

Hvilke egenskaber (menneskelige og faglige) kræver det i dine øjne at være god til det arbejde, du bestrider?

"Jeg er oversergent, men jeg løser en seniorsergents opgaver. Jeg befinder mig på et lederniveau, hvor jeg bevæger mig på tre søjler. Jeg skal kunne det ceremonielle til punkt og prikke, jeg skal have nok overhøjde til indsættelse af soldater i den skarpe ende, og i den tredje søjle er der alt det administrative. Så det er en, der skal kunne håndtere at have en masse bolde i luften, men også have særligt øje på den bold, der er vigtigst lige nu. Det er komplekst, og det kræver en bred erfaring at kunne koble tingene sammen. At jeg kan sidde i denne stilling er blandt andet, fordi jeg er blevet skubbet rundt i flere forskellige stillinger og kan koble de erfaringer sammen til at løse de opgaver, jeg har nu."

”
R

yk benene en tand længere til venstre... Yes.”

På skydebanen i Borris er en sergent ved at instruere en værnepligtig i brug af dysekanon. Den værnepligtige har dog problemer med at finde den helt rigtige stilling og tøver.

”Jeg synes ikke, man ligger godt.”

”Jamen, det gør man ikke,” konstaterer sergenten en smule tørt.

Føring er vel den rolle, de fleste tænker på, når man hører ordet stregbefalingsmand. Sergenten er ham eller hende, der får folkene i form, uddanner dem i at bruge deres udstyr og fører dem over bakken.

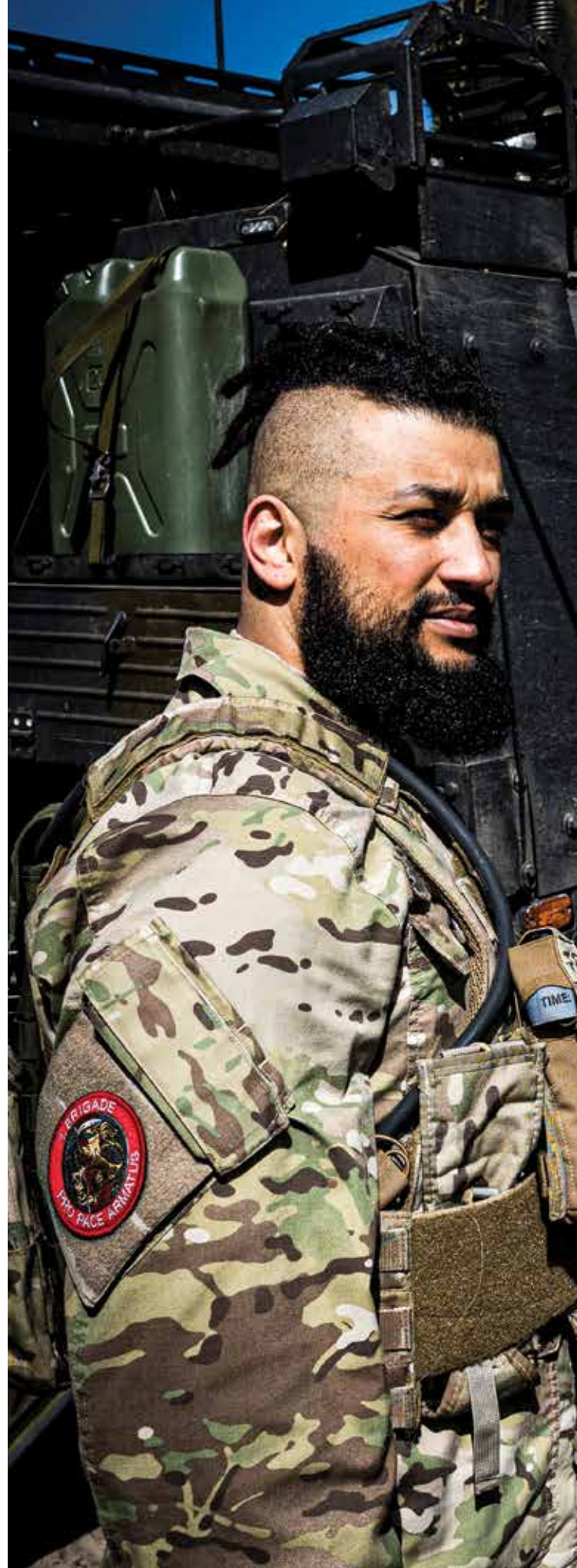
Men sådan er hverdagen langt fra for de fleste sergenter i dag. Rollen har lige så stille – og i perioder eksplosivt – udviklet sig til at rumme flere sider af ledelse samt en større grad af faglighed. Det siger en række kilder samstemmende til Honnør.

Ledelsesperspektivet har forskudt sig de seneste 20 år. Det mener værnsschefsergent for Flyvevåbnet, René Hinrich.

”I hvert fald når vi taler seniorsergent og chefsergent, er der et kæmpe overlap i forhold til, hvad officerer løser af opgaver. En seniorsergent løser måske opgaver med et kompleksitetsniveau, som svarer til kaptajnsniveau. I Flyvevåbnet involverer vi også vores konstabler i meget mere beslutningstagen, end man har gjort i gamle dage, hvor de sådan set bare fik besked på at gøre, som der blev sagt. De bliver involveret meget mere i beslutninger på højere niveau, og det gør vores befalingsmænd også.”

Rådgivning af officerer

Også chefen for Hærens Sergentskole, oberstløjtnant Henrik Kolding Kristensen, ser en udvikling i sergenternes ledelsesrolle. Blandt andet er der i takt med omlægningen af officersuddannelsen kommet det behov, at befalingsmandskorpset i højere grad kan

✕

Robin

34 år, oversergent, efterretnings- og analysebefalingsmand, Efterretningsregimentet, Varde

Hvad er din funktion, og hvad består dine opgaver af?

"Som efterretnings- og analysebefalingsmand består min opgave i at analysere og bearbejde efterretninger fra indhentningskapaciteter. En almindelig hverdag bruger jeg blandt andet på at tilegne mig viden og blive dygtigere til at lave analyser og bearbejde materiale. Primært kigger jeg på den fjende, som brigaden og bataljonerne i et scenarie står overfor, og nedbryder den i: Hvad har modstanderen til rådighed, hvordan kan han bruge det, og hvad skal vi nedkæmpe for at øge vores chancer?"

Jeg fortæller bataljonerne, hvor de skal fokusere, fremfor at de selv skal finde ud af det. I stedet for at de eksempelvis skal se på en 4.000 mand stor modstander, viser jeg dem de 130, de skal være opmærksomme på, og hvad de fjender kan. Jeg skaber fokus for dem."

Hvilke egenskaber (menneskelige og faglige) kræver det i dine øjne at være god til det arbejde, du bestrider?

"I min stilling mener jeg, at du bliver nødt til at være nysgerrig. Alle materialer er til din rådighed, men du skal selv tilegne dig viden til de forskellige situationer. Det er også nødvendigt, at man er selvstændig, for en stor del af tiden sidder man selv med de komplekse opgaver. At være analytisk tænkende for at kunne nedbryde helheder og samtidig have øje for taktik, så det bliver forståelse fremfor gætteri. Jeg synes, det er de vigtigste egenskaber."

TEKST: LARS BOGH VINHER FOTO: PRIVATFOTO

"Jeg manglede pædagogiske værktøjer"

Nina havde stor respekt for værnepligtidens sergenter i Vordingborg. Da hun selv skulle lede og undervise værnepligtige samme sted, brugte hun dem som forbilleder. Det virkede dog ikke over for utilpassede ballademagere.

Respekten for befalingsmændene var stor, da Nina for 12 år siden søgte ind som værnepligtig direkte efter studentereksamen og stod som grøn rekrut ved DANILOG i Vordingborg.

"Orden, at rydde op eller grave et hul. Uanset hvor kedelige eller interessante opgaverne var, så forklarede sergenten, hvorfor man skulle udføre den, så det gav mening at udføre en ordre. Det valgte jeg at efterligne senere."

Få ballademagere

Nina blev nemlig prikket. Og overtalt. Da hun efter seks måneders sergentskole i Sønderborg og tre måneders logistikuddannelse i Aalborg kom tilbage til Vordingborg og stod som gruppefører for 12 rekrutter, mødte hun ikke samme respekt som den, hun selv havde haft for sine befalingsmænd.

"Vi lærte at tilrettelægge undervisning og instruere, men når jeg ser tilbage i dag, manglede jeg pædagogiske værktøjer til at håndtere de få utilpassede ballademagere, som modarbejdede undervisningen og bare ønskede at komme væk."

Baggrunden for deres modvilje var, at de ikke som ønsket selv var blevet sergenter. Det, Nina havde lært, viste sig ikke at være nok til at få dem med på vognen. "De gode eksempler, jeg havde lært fra mine egne sergenter, havde ikke stor effekt på dem, der bare skulle få tiden til at gå."

Når hun ser tilbage, har hun dog i det store og hele været glad for sin soldatertid. Hun er i dag læge, og at hun er endt der, tilskriver hun blandt andet, at hun som værnepligtig lærte førstehjælp. Så godt at hun fik guldmerkete. Fra sin tid på sergentskolen tog hun udholdenhed med.

"Nogle gange er det ikke en mulighed at stoppe eller give op, selv om en situation er trøls – uanset om det er en lang og hård nat i en nåleskov eller på en sindssyg vagt. Der er jo selvfølgelig ingen, der går midt i en nattevagt, men jeg tror alligevel, at jeg har fået understreget, at nogle gange må man bare komme igennem det sure og lade være med at brokke sig undervejs."

Michael

54 år, banjermester, Center for Sømiliter Teknologi, Holmen og Flådestation Korsør

Hvad er din funktion, og hvad består dine opgaver af?

"Jeg er banjermester på Center for Sømiliter Teknologi. En banjermester er en form for personaleansvarlig/leder af den administrative afdeling. Han er med i ledelsen og har en række administrative opgaver. Jeg står for løn til skolens medarbejdere, jobopslag, ansøgninger og skolens administrative drift. Jeg står også for bygningsvedligeholdelse og meget andet. Jeg har en stab på fem mennesker. Jeg er en slags blæksprutte. Der er ikke to dage, der er ens."

Hvilke egenskaber (menneskelige og faglige) kræver det i dine øjne at være god til det arbejde, du bestrider?

"Du skal altid være det rette sted på det rette tidspunkt. At være banjermester kræver erfaring, netværk og de rette holdninger. Du skal være både god til det, du laver, og tro mod det, du laver. Ellers mister personalet respekten for dig, og så er jeg bange for, at man begynder at negligere befalingsmandsrollen. Mit job kræver, at du har en stor og bred erfaring fra Søværnet, så du kan lære fra dig. Og at du har noget kapow, så du kan sige fra. Også over for ledelsen. Du skal være hudløst ærlig, for du sidder midt i det hele. Du skal være tro både mod dit personel og mod ledelsen og - meget væsentligt - være tro mod de beslutninger, der bliver taget. Også selv om der er ting, du ikke er enig i og har sagt fra overfor. En banjermester er en person, man kan stole på, og som vil gå gennem ild og vand både for sit personel og ledelsen."

være med til at rådgive officeren.

"En større del af officererne kommer med nogle andre kompetencer, end de gjorde for 20 år siden. Der er flere, der kommer med en bacheloruddannelse, og man har ikke i samme grad officerer, der tidligere har været gruppeførere. Det betyder, at vi i endnu højere grad skal klæde stregbefalingsmændene på til at styre klargøringen af enhedens kamp og til at kunne rådgive officererne," siger Henrik Kolding Kristensen.

Henrik Kolding Kristensen ser det i højere grad som en naturlig udvikling end som udtryk for et strategisk valg, at befalingsmandskorpsets rolle ændrer sig. Det er en del af udviklingen i samfundet, som Forsvaret må tilpasse sig.

"Vi får nogle andre unge mennesker ind i dag, end vi gjorde tidligere, og folkene bliver bedre og bedre uddannede på det akademiske niveau. Det må vi så se, om vi kan udnytte. Men vi skal ikke glemme, at kampen er praksisnær og voldsom. Så samtidig med at sergenterne får mere overhøjde, skal vi stadig huske, at det er bevægelsen at trænge ind på fjenden og ilden ind på fjenden, der i sidste ende afgør kampen."

Indsigt i hvordan chefen tænker

Samtidig med at de unge sergenter stadig skal føre kampen ude i forreste linje, får oversergenter og seniorsergenter en større rolle i at være chefens højre hånd. Det klareste eksempel på det er etableringen af command teams på snart sagt alle niveauer i Forsvaret. Cheferne har en stregbefalingsmand som rådgiver, og dermed får han eller hun med sin erfaring og kompetence en rolle i ledelsen, som vedkommende ikke havde tidligere. Det er stadig officererne, der er chefer og har ledelsesansvaret, men processen op til beslutningen foregår ofte i et team, hvor chefen får rådgivning af sin befalingsmand.

Den rolle stiller krav til stregbefalingsmændenes uddannelse.

"Stregbefalingsmændene har deres erfaring i at leve i et kompagni. Men man rådgiver jo ikke chefen alene på sin mavefornemmelse. Det kræver, at man også har en uddannelse, der giver indsigt i, hvordan chefen egentlig tænker, og hvad det er for nogle faktorer og variable, chefen tumler med i dagligdagen for at få tingene til at gå op," siger Henrik Kolding Kristensen.

Samtidig skal man ifølge Henrik Kolding Kristensen ikke glemme den grundlæggende præmis for befalingsmandsgruppen, nemlig at man altid er i krydsild.

"Når vi bliver presset på tid, er det sergenterne, der i sidste ende bliver klemte. Det tager vi højde for allerede på sergentskolen og forsøger at udfordre dem med opgaver, hvor setuppet ikke altid er optimalt. Budskabet er: Få det til at ske alligevel."

Paratviden fra rygmarven

At kunne klare ærterne på trods af vanskelige omstændigheder er en stor del af sergentidentiteten. Det påpeger

»Men man rådgiver jo ikke chefen alene på sin mavefornemmelse.«

Henrik Kolding Kristensen,
chef for Hærens Sergentskole, oberstløjtnant

værnschefsergent i Flyvevåbnet, René Hinrich.

"Når man omtaler sergenter som Forsvarets ryggrad, handler det blandt andet om faglig dybde, kendskab til hvordan det hele fungerer og kontinuitet, altså tjenesteerfaring. Sergentgruppen sammen med vores konstabler har ofte været længe i tjeneste og har en stor erfaring, de kan trække på, og det betyder, at man er i stand til at træffe hurtige beslutninger med afsæt i denne faglighed og erfaring. Vores officerer er bredt funderede og kan tilbyde nogle mere generelle perspektiver, men de er ikke i samme grad nede i materien, som sergenter og konstabler er," siger Flyvevåbnets værnschefsergent og tilføjer:

"Den læring og den dannelsesrejse, der kommer ud af den måde, vi uddanner vores sergenter og konstabler på, skal føre til, at når tingene går stærkt, så hiver man en 'procedureliste' frem fra rygmarven – og ikke nødvendigvis fra en lommebog – paratviden med afsæt i faglighed og erfaringer."

René Hinrich udtrykker en vis bekymring for, om man kan fastholde den ryggrad og kontinuitet.

"Populært sagt kan man sige, at jeg ikke som amerikanerne har fire mand stående klar, hver gang jeg skal have en skruenøgle drejet til højre. Jeg har måske en halv, og han skal også stå klar til at dreje den til venstre samt en masse andre ting. Specialisterne løser altså mange opgaver med en anden kompleksitet. Vi balancerer på en knivsæg i forhold til, at vores arbejde på den ene side er superspændende, og det enkelte individ er ansvarlig for flere og flere opgaver – og på den anden side at jeg ikke nødvendigvis har en nummer to klar i rækken, som kan overtage, hvis den første bliver slidt ned, pensioneret eller søger nye udfordringer. Når vi taler rekruttering og fastholdelse, er det vigtigt, at vi er skarpe på i tide at identificere, hvor specialistviden eventuelt kan risikere at gå tabt, og hvor vi skal rekruttere til for at kunne fastholde vores operative robusthed."

Krav til uddannelse og læring

Jesper Korsgaard Hansen har været formand for Centralforeningen for Stampersonel (CS) siden 2006. Han oplever, at både evnerne hos og kravene til de danske befalingsmænd er vokset, siden han begyndte som fagforeningsmand.

Tilbage til det operative

Den tidligere infanterist Peter skiftede sergenttilværelsen i Hæren ud med en ditto i Søværnet. Skiftet bragte ham tættere på det operationelle igen.

Seniorsergenten Peter startede sin karriere i Hæren og havde mange gode år ved Gardehusarregimentet. Men han endte i et kontorjob langt fra den operative virkelighed, som drev ham. Efter 10 år i Slagelse skiftede han i 2015 Antvorskov ud med det – efter hans mening – mere operationelle arbejde på en fregat. “At arbejde på en fregat er en måde at komme tæt på det operative, selv om man er oppe i årene, og fysikken måske ikke helt tillader, at man er infanterist mere,” siger Peter, der oprindeligt er uddannet automatikmekaniker ved Burmeister & Wain skibsværft.

I dag er han våbenteknisk befalingsmand på fregatten Iver Huitfeldt og glad for skiftet fra hær til søværn. På fregatten oplever han, at den helt rigtige leder kommer op i ham:

“Det er, når jeg som gruppefører deltager i træningen af vores folk i våbenhåndtering og boarding, at jeg er tættest på den operative virkelighed. Her samarbejder vi med MP'ere og frøer, og det er her, jeg for alvor kommer tæt på det klassiske operationelle lederskab. Det er det, jeg bedst kan lide,” siger Peter. Det er også i disse situationer, at forskellen på Hæren og Søværnet kommer til udtryk.

“I Hæren har de fleste soldater et mere naturligt forhold til deres våben. De bærer det som en naturlig del af kroppen og et naturligt redskab til deres opgaveløsning. I Søværnet er våbendeskabet ikke lige så indgroet, og jeg skal arbejde lidt mere med soldaterne, når jeg træner dem,” siger Peter, der dog tilføjer, at det gør han gladeligt.

Brede kompetencer

Han fortæller også, at der i hans virke på fregatten er god brug for hans soldaterkreativitet:

“Når en fregat sejler af sted på opgave, er den nødt til at have ALT med, som man kan tænkes at skulle få brug for. Man kan ikke bare lige rekvirere nyt materiel hjemmefra. Det betyder både, at man skal være meget forudseende hjemmefra, og at man skal være kreativ, når man er derude,” siger han og fortsætter:

“Vi har for eksempel oplevet på en øvelse at skulle hjælpe en oversvømmet by med det lækagetømmer, vi nu engang havde med. Det var en god udfordring, der viste, at man kan komme langt med lidt, hvis man tænker sig om.”

En bonuseffekt, Søværnet fik ud af Peters skifte, var da, Iver Huitfeldt skulle stille et paradehold i forbindelse med general Bjørn Bissers indsejlsfest som forsvarschef i 2017.

“Om bord havde de hørt, at jeg var fra Hæren og derfor nok havde forstand på geled, så jeg blev udvalgt til at stå for det. Jeg trænede folkene i flere dage i skibets hangar, og det gik da også nogenlunde på dagen, men der var alligevel nogle, der havde glemt det med handskerne og andre ting,” griner Peter og konstaterer:

“Parade og uniformsreglement er man altså ikke så gode til i Søværnet. Man lader en åbentstående uniform og hænder i lommen passere. Det var aldrig sket i Hæren.”

“Føringsrollen er grundlæggende den samme, men det er nogle andre præmisser, man arbejder under i dag. Både opgaverne og materiellet er blevet mere komplekst, og det stiller nye krav til de kompetencer, stregbefalingsmændene skal have,” siger han.

Jesper Korsgaard Hansen mener, at stregbefalingsmændene i deres rolle som mellemledere er den vigtigste ledelsesmæssige drivkraft i Forsvaret. Derfor er det også vigtigt at udvikle deres kompetencer løbende til gavn for både Forsvaret og den enkelte.

“Sergentgruppen har jo et kæmpe ledelsespotentiale, og det forventes også i dag, at stregbefalingsmændene tager mere ansvar. Det stiller krav til den uddannelse og læring, der gives fra Forsvaret. Den uddannelse og læring, man får som stregbefalingsmand, skal matche de forventninger og krav, der stilles. Det er noget, vi arbejder rigtig meget med i CS,” siger han.

Mangel på oversergenter

Ud over at være en del af officersbasisuddannelserne uddanner chefen, Henrik Kolding Kristensen, og hans folk på Hærens Sergentskole cirka 250 sergenter til Hæren om året.

“Der mangler oversergenter i øjeblikket, så vi skal bare fylde på med alt, hvad vi kan. Jeg skal jo bruge erfarne oversergenter i min lærerkadre, så hver gang jeg skal have en oversergent som lærer her på skolen, mangler vedkommende ude i Hæren. Når jeg skal have, og Hæren stadig mangler cirka 20 procent, så gør det ondt i Hæren, og det er det hul, vi på sigt skal have lukket, sådan at vi er klædt på både fagligt og antalsmæssigt med erfarne og kompetente oversergenter.”

Alene at tage flere sergenter ind på hans skole vil dog ikke hjælpe noget, hvis for mange alligevel stopper i Forsvaret, før de bliver oversergenter. Udfordringen er, mener Henrik Kolding Kristensen, at give dem relevante stillinger, der også kan konkurrere med tilbuddene i civilsamfundet og samtidig kunne tilbyde sergenterne en kvalitets efter- og videreuddannelse. De skal have mulighed for at få fingrene i materien, blive de erfarne og for nogle af dem på sigt blive dedikerede rådgivere i et command team. For Hærens vedkommende begynder det hele på Henrik Kolding Kristensens skole.

“Den eneste måde, man kan gøre det på, er at tage sergentelever ind i bunden. Man kan ikke knipse. Det tager lang tid, ofte ni til 12 år at uddanne en seniorsergent. Vi skal sørge for, at det er attraktivt at være sergent. Og det er det! Søgningen er stor, og når jeg står nede i gården, kan jeg se, at der er ild i øjnene på dem. De vil gerne – og de kan!” 🚀

Birthe

27 år, sergent, idræts- og rekrutteringsinstruktør, Air Transport Wing, Aalborg

Hvad er din funktion, og hvad består dine opgaver af?

"Hvis jeg har 100 dage, hvor jeg skal lave alt mit arbejde, vil 50 dage gå med planlægning, og 50 dage vil være udførelse fordelt på idræt og rekruttering. Jeg er blandt andet idrætsinstruktør på Forsvarets fysiske basiskrav. I rekrutteringsarbejdet laver jeg eksempelvis missionsspil på folkeskoler. Et undervisningsspil med virkelighedsnære cases, så eleverne bedre kan forholde sig til, hvad vi laver på flyvestationen. Spillet er under konstant udvikling, så vi rammer eleverne rigtigt. Her har jeg i høj grad fået lov til at sætte mit præg på formidlingen, så den er i øjenhøjde med børnene. Det er planen, at jeg også skal uddannes til skydeleder for at kunne bidrage til intern uddannelse. Indtil videre er jeg hjælpeinstruktør."

Hvilke egenskaber (menneskelige og faglige) kræver det i dine øjne at være god til det arbejde, du bestrider?

"Jeg synes, at man i mit job skal være omstillingsparat, samarbejdsvillig og god til at strukturere og kommunikere. Jeg skal både kunne give og tage imod ordrer. Hvis jeg har et ansvarsområde, skal jeg kunne sige til min oversergent, at 'nu gør vi det her', selv om han i sidste ende bestemmer. Man skal være en kamæleon i forhold til både at kunne gøre, som der bliver sagt, og sige, hvad der skal gøres. Det er egenskaber, jeg selv bruger i mit arbejde."

TEKST: RUNE DYRHOLM

FEATURE

PRODUCENT

KRAUS-MAFFEI WEGMAN

- TOPHASTIGHED -

60 KM/T

MOTORKRAFT

1500

HESTEKRÆFTER

KANON
L55A 120MM

DANMARK FÅR

44

LEOPARD 2 A7

MASKINGEVÆR

7.62
MM

SIGTEMIDLER

SIGTEMIDLERNE ER
OPGRADERET TIL MODERNE
DIGITALE SYSTEMER.

AMMUNITION

PANSERBRYDENDE OG BRISANT

VÆGT

68

TONS

BESÆTNING:

4

FEATURE

MERE POWER I HÆRENS KNYTNÆVE

Storebrødrene i Hæren – kampvognene – er lige nu på skift en tur på værkstedet ved fabrikanten Kraus-Maffei i Tyskland for at blive gjort endnu stærkere.

De danske kampvogne har fået flere muskler.

Opgraderingen består blandt andet af bedre pansring, bedre kanon, renoveret motor, nye sigtemidler, mere komfort for de fire besætningsmedlemmer og en hel række tekniske forbedringer. Kampvognene eller "bilerne", som de noget underspillet omtales ved Panserbataljonen på Dragonkasernen i Holstebro, opgraderes over de kommende år. Så de ruller ind på værkstedet som Leopard 2 A5 og ud som 2 A7. Danmark har allerede modtaget de første håndfulde, og i 2023 skal alle 44 kampvogne i arsenalet være af den nye aftapning.

"Opgraderingen til 2 A7 er en dansk variant af Leopardkampvognen. Langt de fleste af de forbedringer, der er foretaget, er nemlig baseret på erfaringer, vi har gjort os med kampvognene, imens de var indsat i Afghanistan igennem godt syv år."

Det fortæller oberstløjtnant Jesper Møller-Pedersen, der er chef for Panserbataljonen ved Jyske Dragonregiment. Alle de andre nationer, som køber

Derfor var danske Leopard i Afghanistan

Oprindeligt var kampvognene tiltænkt en rolle til at bekæmpe andre kampvogne, og dem var der trods alt ikke mange af i arsenalet hos Taleban og Al-Qaida-krigerne i Afghanistan. Alligevel valgte Danmark at tage det tunge skyts i brug og sendte en kampvognsdeling ind i kampen i Helmandprovinsen. Det fortæller - Jesper Møller-Pedersen, chef for Panserbataljonen.

"Det skyldtes, at der var et par dygtige danske soldater dernede, som så, at kampvognene kunne bruges til afskrækkelse. Og det gjorde de fremragende. Når vi sendte kampvognene op på "high-ground", hvor de kunne observere det område nede i Green Zone, hvor danske soldater var på patrulje, så vidste modstanderne godt, at det var forbundet med stor risiko at åbne ild mod dem. Der var indledningsvis debat om kampvognene ville virke utryghedsskabende på civilbefolkningen, men der må vi bare konstatere, at de civile også godt kunne lide, at kampene ophørte hurtigt. Og det gjorde de for det meste, når kampvognene var med."

»Den kampvogn, vi har fået med Leopard 2 A7 opgraderingen, gør, at vi nok har verdens bedste kampvogn. Det siger jeg ikke kun, fordi det er den, vi har, men ud fra en betragtning af, hvad der ellers er på markedet. Den er fra øverste hylde.«

Jesper Møller-Pedersen

en 2 A7, får på den måde også glæde af de erfaringer, de danske kampvognsbesætninger gjorde sig på kamppladsen.

"Nogle af de erfaringer, vi har gjort os, er desværre sket på et tragisk grundlag. Blandt andet havde vi en påkørsel af en kraftig improviseret sprængladning, hvor køreren på tragisk vis omkom, og hvor den øvrige besætning ikke var i stand til at standse vognen efterfølgende. Derfor har vi blandt andet fået øget minesikring af undervognen, ophængt køresædet, så køreren er mindre udsat, og indført en nødstopknap i tårnet, så bilen kanstandses derfra. Det er den hårde lære af en voldsom hændelse", fortæller Jesper Møller-Pedersen.

Erfaringer fra Afghanistan

I Afghanistan kunne operationerne vare i dagevis, når kampvognene stod på *high-ground* og var klar til at støtte danske eller allierede soldater på patrulje nede i Green Zone med observationer og ildstøtte. Den nye 2 A7 er forbedret på en lang række områder til den slags langvarige observationsopgaver blandt andet ved at have en ny og stærkere hjælpegenerator, som kan drive vognens mange elektriske systemer uden at have den noget tørstige hovedmotor kørende. Det sparer helt simpelt brændstof, som kan veksles til endnu længere tid indsat på kamppladsen, før det er nødvendigt at blive genforsynet.

Mere træning i simulator

At systemerne på kampvognen er blevet digitaliserede, gør det ikke nemmere eller hurtigere at uddanne en besætning. Snarere tværtimod, for når kampvognen har mere potentiale end forgængeren, skal besætningerne ganske enkelt også uddannes mere for at udnytte det. En del af procedureuddannelsen og træningen bliver derfor gennemført i simulatorer, hvor ambitionen er, at op til en hel kampvogns-eskadron på 14 kampvogne skal kunne træne sammen.

Aircondition og bedre CBRN-beskyttelse

Aircondition er blevet forbedret markant, så kampvognene uden videre kan klare et varmt miljø som det i Afghanistan, og blandt andet har køreren fået sit eget særskilte anlæg. Under udsendelsen i Afghanistan fik de specifikke vogne, der skulle afsted, monteret køleanlæg, men i Leopard 2 A7 er det standardudstyr. Derfor kan vognen uden videre operere i alle klimatyper lige fra arktisk til ørken. På 2 A7 er beskyttelsen mod kemiske, biologiske og nukleare kampstoffer integreret i airconditionssystemet, så det tilsammen fylder mindre.

KRAUS-MAFFEI WEGMAN

HOVEDKVARTER

MÜNCHEN

Også de kraftigt forbedrede termiske sigtemidler på 2 A7 hjælper i sådan en observationsopgave, hvor det er vigtigt at kunne skelne en bonde med en skovl fra en oprører med et våben på lang afstand.

Bygget til ekstreme miljøer

En stor udfordring i et miljø som det afghanske er varmen, men også her er den nye variant bedre egnet. Den har fået forbedret klimaanlægget, og køreren har nu sit eget anlæg som fungerer uafhængigt af de øvrige. Problemet med varmen bliver også håndteret ved hjælp af barracuda-camouflagen, som både nedsætter solens opvarmning af kampvognen dramatisk, og som i det hele taget reducerer varmesignaturen fra de 68 tons stål. Camouflagesystemet inkluderer nu også nye net, som kan spændes ud over køretøjet, og som gør det vanskeligere at opdage kampvognene med termiske sensorer fra luften.

En meget håndgribelig problemstilling fra

Barracuda mobil sløring

Sløringssystemet kan monteres og ændres meget hurtigt og ud over at sløre vognen visuelt, så sænker det også varmesignaturen for kampvognen, så den bliver sværere at se med termiske systemer.

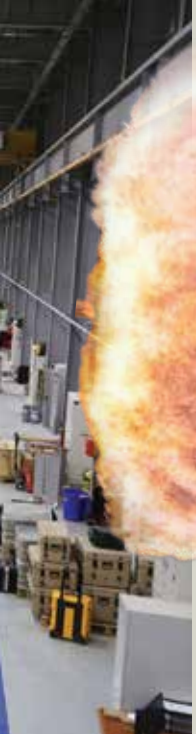
operationerne i Afghanistan var, at udstødningen fra motoren hvirvlede så meget støv op, at køreren mistede udsynet under bakkemanøvrer.

"Det er løst ved ganske enkelt at vinkle udstødningerne til siden i stedet for nedad, og sådan er der mange små og store detaljer, der tilsammen forbedrer kampvognens evne til at fungerer optimalt i vidt forskellige miljøer," siger Jesper Møller-Petersen.

Skal indsættes med 1. Brigade

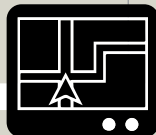
Hvis de danske kampvogne skal indsættes i skarpe operationer, bliver det som en del af 1. Brigade. Her er brigadegeneral Henrik Lyhne chef, og for ham er der ingen tvivl om, at kampvognene vil være et meget vigtigt værktøj næsten uanset hvilken konflikt, de eventuelt skal indsættes i.

"Måden, vi anvendte kampvognene på i Afghanistan og også f.eks. de britiske kampvogne i Irak i sin tid, har blot bekræftet, at uanset om vi taler stabiliseringsindsatser eller mere traditionelle NATO Artikel 5 operationer, så er kampvognene afgørende.

»Hvis vi skulle følge med udviklingen og se på, hvad russerne gør med deres kampvogne, så var vi nødt til at få opgraderet vores kampvogne. Der var ikke mere udviklingspotentiale i 2 A5-varianten. Det har vi fået med 2 A7, og faktisk vil jeg tro, at vi har fået verdens bedste kampvogn.«

Henrik Lyhne

Hærens Taktiske Kommunikationsnetværk (HTK)

Med HTK bliver kampvognene koblet sammen med de andre enheder via et digitalt netværk. Når vi har en platform, som er både mobil og langtrækkende, så betyder det meget, at vi hurtigt kan få et fælles situationsbillede med de andre enheder med hurtig opdatering af positioner på både venner og fjender. Det nedsætter dermed også risikoen for egenbeskydning, og føreren kan manøvrere langt hurtigere og mere sikkert. Det er en væsentlig forbedring.

KANON

Kanonen er blevet opgraderet og har nu et rør, der er 1,3 meter længere end på 2 A5. Det længere kanonrør betyder højere mundingshastighed og dermed bedre gennemtrængningsevne for projektilet. Opgraderingen af kanonen er en af de få ting, som ikke er en direkte lære fra Afghanistan, men mere en konsekvens af den våbenteknologiske udvikling siden 1980'erne, som forgængeren L44 er fra. Kaliberen på arvtageren, L55A1, er fortsat 120mm som på Leopard 2 A5, og det er stadig ammunition, som er enten panserbrydende eller brisant.

Selv om man kan argumentere for, at den er tung, dyr, og at tiden er ved at løbe fra kampvognen, så er der endnu ikke nogen systemer, som kan matche det, kampvognene kan. Det bedste våben mod en kampvogn er stadig en anden kampvogn. Det betyder selvfølgelig ikke, at vi kan nøjes med kampvogne, for det er mikset af kapaciteter, samspillet mellem infanteri, artilleri, kampkøretøjer, panserværn og så videre, der gør os stærke."

Henrik Lyhne ser ikke andre systemer på markedet eller på kamppladsen, som kan det, som kampvognen kan, når det kommer til blandt andet udholdenhed, ildkraft og hastighed.

"Kampvognen kan tage, besætte og holde terræn. Det kan du ikke med kampfly eller droner, og derfor er kampvognene også afgørende i alle 1. Brigades operationer. Kampvognene samler ildkraft, panser og mobilitet i ét system, og det er de evner, som typisk afgør kampen. I Afghanistan så vi, at den var konge på kamppladsen. Foruden ildkraften og observationsevnen havde den også pansringen. Og så er den lynhurtig, hvilket er afgørende i vores operationer, hvor vi har behov for at kunne skifte tyngden hurtigt," forklarer Henrik Lyhne. 🛡️

[INTERVIEW]

»Sådan et job får én til at ranke ryggen«

Der hviler et tungt ansvar på 29-årige Nanna Fabricius' skuldre i de kommende år. Som ny chef for **F-35** implementeringssekretariatet skal hun skabe det fundament, der skal sikre en gnidningsfri overgang mellem F-16 og F-35 jagerfly. Mange medarbejdere skal efteruddannes og omplaceres, inden danmarkshistoriens største våbenindkøb kan komme på vingerne.

► Honnør møder Nanna Fabricius en tidlig morgen uden for Fighter Wings hovedkvarter på Flyvestation Skrydstrup. Disen ligger som en tyk dyne over flyvestationen, som blandt andet huser F-16 jagerflyene, der skal flyve, indtil F-35 er fuldt ud implementeret. Kaptajn Nanna Fabricius, der i 2020 fik jobbet som chef for F-35 implementeringssekretariat, har indvilget i - over en gåtur - at give indsigt i Fighter Wings store opgave, som ligger forud: Hold flåden af F-16 jagere operative imens verdens mest højteknologiske fly implementeres over fire år.

"Vi får ikke nye ressourcer til F-16, så vi skal alle løbe lidt stærkere og lære, at vi ikke behøver at være den bedste i klassen til alt i en periode. Vi kan selvfølgelig ikke gå på kompromis med for eksempel flyvesikkerhed, men der er områder, som i overgangsperioden må klare sig med mindre," fortæller hun til Honnør, imens vi går ad vejen parallelt med landingsbanen.

"Der er stor bevågenhed på opgaven. Både fra topledelsen i Forsvaret og Flyvevåbnet, men også fra medarbejderne på Skrydstrup. Jeg vil ikke sige, at jeg har ansvaret for deres fremtidige job, men jeg er i hvert fald en vigtig brik i at få dem placeret rigtigt og i øvrigt give dem tryk og i, at vi har styr på det."

Mennesker og excelark

Nanna Fabricius er sådan én, som får ting til at ske. I gymnasiet var hun elevrådsformand, og senere har hun lavet bestyrelsesarbejde. Hun har en stærk forståelse for struktur, hvilket er nødvendigt, hvis excel-regnearket med F-35-planen skal gå op.

Hun er i den grad bevidst om, at bagved tallene gemmer sig rigtige mennesker, som hver især har deres behov, hvis de skal kunne løse opgaven med at få indfaset de højteknologiske F-35 kampfly.

I de kommende år bliver én af de helt store opgaver i overgangen til F-35, at mange medarbejdere skal omplaceres og efteruddannes for at kunne løse de nye udfordringer med driften af F-35. Samtidig giver naturlig afgang plads til en række nye medarbejdere, der skal rekrutteres til at løse helt nye opgaver, der følger med F-35, især inden for IT.

Kunne være sine medarbejders datter

Det er ikke nyt for Nanna Fabricius, der er uddannet teknisk officer, at implementere forandringer. I 2016-17 var hun produktionsleder ved Air Transport Wing i Aalborg for over 100 flymekanikere. Hendes første opgave blev at nedlægge en afdeling og fordele medarbejderne på to andre.

"Jeg kunne ikke gøre noget ved beslutningen, men jeg kunne gøre noget ved processen," siger hun og forklarer, at det er problemløsningen, der tænder hende i hverdagen.

Nanna Fabricius var 24 år, da hun fik den opgave, og når Honnør spørger hende, om det er svært at være en ung, kvindelig chef i en mandsdomineret verden, ryster hun lidt på hovedet, imens hun sender et skævt smil.

"Jeg spurgte et par flymekanikere, da jeg startede, om

de syntes, at det var mærkeligt at få en ung kvinde som chef. Altså, jeg kunne være deres datter. Det syntes de ikke, tværtimod. Hvorfor det spurgte jeg? De forventede, at jeg nok havde kæmpet lidt hårdere for at nå hertil end mine mandlige kollegaer,” siger Nanna Fabricius.

No bullshit-kultur

Hun erkender dog, at hun i sin tid i Forsvaret har modtaget flere kommentarer om sit køn i relation til sin hurtige vej op ad karrierestigen. Navnlig da hun blev adjutant for chefen for Flyverkommandoen.

”Nogen sagde til mig, at jeg bare havde fået jobbet fordi, at jeg er kvinde, og det blev antaget, at det var fordi, at chefen ville have noget kønt at se på,” fortæller hun og stopper op et øjeblik.

Vi er nået til enden af landingsbanen. Kommentarerne om køn er ikke nødvendigvis sagt i ond mening, forklarer hun, men hun ville gerne have været dem foruden.

Kommentarerne sluttede, da hun fik jobbet som chef for F-35 implementeringssekretariatet.

Hendes uddannelse i Forsvaret og den megen erfaring, som hun allerede har fået, gør, at hun føler sig godt klædt på, men hun indrømmer også, at man ikke skal være for fintfølelse.

”Jeg tror, at det er en anden måde at tage en lederuddannelse på, når man skal bokse med nogen, der umiddelbart er lidt tungere end en selv. Jeg har lært enormt meget af at være en kvinde i en mandsdomineret verden. Der er mindre bullshit, fordi folk er mere direkte. Men det gør også ondt, når man oplever det de første gange,” siger hun.

Alle skal med

Struktur og empati bliver hendes stærkeste kort, når implementeringen skal gennemføres, mener hun. Struktur til at skabe gennemsigtighed om de beslutninger, der bør gennemføres i F-35 processen og empati til at skabe trykthed for medarbejderne i overgangsprocessen.

”Piloterne har forberedt sig på F-35 i lang tid, men hvad med flymekanikeren eller dem, som laver planlægning? De vil også gerne vide, hvor de skal parkere deres bil, og hvor de skal arbejde, når vi overgår til F-35,” siger Nanna Fabricius og går ud på vejen, imens hun gestikulerer, som om hun var bagtroppen i en skolepatrulje.

”Vi skal have alle sikkert med over vejen. Vi må ikke tabe nogen, for vi kan ikke løse opgaven, hvis vi ikke har personellet med.”

Vi er tilbage foran Fighter Wings hovedkvarter, hvor møder fylder resten af dagen, for der er stadig meget, der skal falde på plads, inden det første landingsstel fra et dansk F-35 fly efter planen lander i 2023.

Når F-35 Implementeringssekretariatet har udspillet sin rolle og lukker, skal Nanna Fabricius finde et nyt problem at løse. ✨

»Vi skal have alle sikkert med over vejen. Vi må ikke tabe nogen, for vi kan ikke løse opgaven, hvis vi ikke har personellet med.«

Nanna Fabricius, kaptajn

SE F-35 ROLLOUT PÅ FORSVARET.DK

TO

Fregattens O-rum

► **Mange tror, det er broen,** der er en fregatts hovedkvarter. Men det er operationsrummet - i daglig tale kaldet O-rummet - der styrer kampen. Broen sejler skibet, og O-rummet indsætter enheden. Her har en række besætningsmedlemmer til opgave at benytte skibets sensorsystemer til at levere et grundigt situationsbillede af andre skibe, fly og ubådes bevægelser i området omkring fregatten. Afhængigt af truslens karakteristika kan disse opdages mere end 300 kilometer væk. Det er fra O-rummet, fregattens våben (missiler, kanoner og torpedoer) kontrolleres og affyres.

NMI

Danmark overtog i december ledelsen af NATOs rådgivningsmission i Irak. Missionen består af i alt omkring 500 personer fra 33 nationer. Honnør har spurgt tre af de danske udsendte på Hold 1, hvordan en arbejdsdag ser ud for dem.

TEKST: ANDERS FRIDBERG · FOTO: TOLGA TURNADERE OG FORSVARET

NATO Mission Iraq

Danmark leder fra december 2020 til midten af 2022 NATOs rådgivningsmission i Irak (NATO Mission Iraq – NMI).

Opgaven for NATO Mission Iraq er at rådgive det irakiske forsvarsministerium, kontoret for den nationale sikkerhedsrådgiver samt irakiske militære skoler og uddannelsesinstitutioner.

NATO Mission Iraq blev oprettet i juli 2018 efter invitation fra den irakiske regering.

Det danske bidrag til missionen består af: chefen for missionen, et command team, et livvagtsbidrag, et stabsbidrag, et sikrings- og eskortebidrag, et dansk element og fra maj 2021 et helikopterbidrag med to EH-101 helikoptere (tre fra slutningen af året), der er placeret i Bagdad, og et nationalt støtteelement, der er placeret i Kuwait og også støtter andre danske bidrag i regionen.

Det samlede danske bidrag er på op imod 200 personer.

De portrætterede i denne artikel er fra Hold 1, der fra 1. maj er erstattet af Hold 2.

CHRIS, VOGNKOMMANDØR OG NÆSTKOMMANDERENDE I EN GRUPPE

► Som Force Protection soldat er jeg med til at sørge for, at rådgiverne fra missionen kan arbejde under trygge forhold og opnå det, de gerne vil. Inden vi forlader lejren, briefer jeg passagerer om, hvad de skal være opmærksomme på og sørger for, at gruppen er klar til kamp. Ude på mødestedet får jeg for hurtigt kontakt til irakerne og undersøger de fysiske rammer. Tingene hernede kan være lidt flyvske, og møder bliver tit flyttet til et andet sted, end det først var aftalt. Gruppeførelsen skal derfor hurtigt kunne strikke en ny plan sammen.

Folk er megavenlige hernede. Vi bliver altid taget godt imod og bliver ofte tilbudt te. Jeg gør en dyd ud at prøve at kommunikere med irakerne - også med dem, der ikke kan engelsk. Vi prøver at samle noget arabisk op, og så griner irakerne lidt ad os, men de synes, det er spændende, at vi faktisk prøver at tale med dem. Selv når man har kommunikeret med en vagt ved hjælp af tegnsprog, vil de jo nærmest kysse én farvel for at vise venlighed. Vi prøver at skabe relationer, så det bliver nemmere for de hold, der kommer efter os men også for at signalere, at vi er på samme hold. I februar lige efter tyrkerne igen var gået ind i det nordlige Irak, var vi ude med nogle tyrkiske rådgivere. Tyrkerne var noget spændte på, hvordan irakerne ville tage imod dem, og vi var ekstra opmærksomme på vores opgave. Men tyrkerne blev modtaget med åbne arme og fik den store rundtur på den base, vi skulle besøge. Det gjorde stort indtryk på mig, at man har de her forestillinger om, hvordan parterne er og har det med hinanden og så bliver overrasket over, at det ender med, at alle er venner, og alt går godt. Den aften gik jeg i seng med en god fornemmelse af, at alle havde gjort deres arbejde godt.

Chris, korporal: Vi kører i Toyota Landcruisere. De er gode til opgaven og blander nogenlunde ind. Vi ville have problemer i trafikken, hvis vi skulle køre i store pansrede biler. Der kører mange mærkelige køretøjer rundt på vejene hernede for eksempel tuk-tukker, og der er spøgelsesbiler, der kører i den forkerte side af vejen. Det er vigtigt, at vi tydeligt viser, hvad vi vil og kører lidt dominerende, ellers får vi skader på bilerne. Men vi får os også tit et godt grin over, hvad det er, der foregår.

► Jeg er udsendt som våbenmekaniker, men det er ikke våben, jeg bruger meget af min tid på. Jeg udfører kvartalsvise eftersyn med rengøring og funktionskontrol, så det er højt sat fem-seks dage om måneden, der går med det. Jeg nyder, når der er våbenopgaver, men det fungerer fint for mig også at gå til hånde med andre opgaver. En af mine arbejdsopgaver er at støtte den civile mekaniker, der servicerer de biler, vi har leaset lokalt. Han kan godt være hos os fem dage på en uge for at servicere bilerne, fikse airconditionanlæg og reparere biler og skrammer.

Jeg er tillidsrepræsentant for konstablerne, og jeg bruger et par timer om dagen på at snakke med drengene og på at diskutere løn, tøjbestemmelser og coronarestriktioner med ledelsen. Der er nok at tage fat på. Vi har lige fået lempet tøjdirektivet. Før skulle vi gå i uniform hele tiden, nu må vi gå i idrætstøj, når vi ikke arbejder. Det betyder, at vi kan komme i shorts, og det er dejligt, når det bliver op omkring 30 grader.

Jeg står op mellem klokken fem og seks og begynder dagen med at løbe. Jeg tager normalt en fire-fem omgange på 1-mile ruten rundt i lejren. Der er en challenge med at nå 500 omgange. Den er jeg ikke med i, men jeg har nået de 500. Det er vigtigt at få nogle kilometer i benene, for vi har det bedste cafeteria, jeg nogensinde har oplevet under udsendelser. De har alt, hvad hjertet begærer, og vi bruger rigtig meget tid på at spise. Udendørs. For vi må ikke spise i cafeteriaet af hensyn til coronaen.

✕

Peter, overkonstabel af 1. grad. Der er en udpræget god stemning blandt danskerne. Det er et af de bedste hold, jeg har været udsendt på. Der er ikke mange broksager. Jeg tror, det hænger sammen med, at det er en overkommelig opgave, men selvfølgelig også at vi kommer fra samme kompagni ved Ingeniørregimentet. Det betyder, at der er et godt kammeratskab, og at vi kan mærke på hinanden, når nogle er trætte og har brug for en pause.

NICOLAS, MATERIELADMINISTRATIONSBEFALINGSMAND

► Jeg laver helt almindeligt depotarbejde, som man gør på et udleverende depot i Danmark. Depotet er bare flyttet langt væk hjemmefra. Depotet her på Ali Al Salim basen i Kuwait er bindeled mellem materiel fra Danmark til NATO Mission Iraq i Bagdad og Operation Inherent Resolve - og fra missionerne og hjem til Danmark. Når forsynerne gerne vil have noget fra Danmark, så undersøger vi, om det findes i systemet og bestiller det. Vi behandler også bestillinger på det, der skal købes lokalt. Det kan være sådan noget som simkort og printerpatroner, men det kan også være mere specielle ting, som vi så bruger tid på at undersøge, hvordan vi skaffer.

Vi har en udfordring med at få genforsyninger ind til danskerne i NMI. Det er nemt nok at få tingene ind til Irak, men det tager lang tid at få dem videre ind til de danskere, der bor i Union 3. Nogle gange står tingene i lufthavnen tre uger til en måned, før de kommer videre. Det er frustrerende. Så da vi sidst fik genforsyning lavede vi en seance, hvor vi pakkede hele flyet ud og pakkede alt det, der havde højst prioritet hos NMI i plasticposer, og gav det til det personel, der skulle ind til Union 3, så de kunne tage det med som personligt gods i deres køjesække.

Næste gang sørger jeg for, at alle får en ekstra køjesæk, de kan tage med. Det er lidt noget fusk, men det er sådan noget, man må finde på for at få gods derind.

Nicolas, seniorsergent. Normalt er jeg her på basen hele tiden, men i forbindelse med deployeringen af helikopter-detachementet til NMI skal vi koordinere med flere af de andre amerikanske baser i Kuwait, fordi noget af grejet skal lande der. Det kræver, at vi kører rundt. Vi kører kun ud, når det er operativt nødvendigt, og det har jeg det fint med.

Jonas (tv.) og Daniel (th.) "Man skal have forståelse for hinanden og kunne se, hvor hinanden er i situationen, men også i livet generelt. Man skal kunne tale godt sammen, og så er humor vigtigt."

MAKKERSKAB

»Det er lige før, vi kan læse hinandens tanker«

"HEP!" råber Daniel med en knyttet hånd over hovedet. Signalet går klart igennem til Jonas, der 30 meter længere oppe ad bakken hurtigt reagerer og gør pause i bjærgningen. Ligesom deres knap 40 tons tunge køretøj er dette makkerpar en velsmurt maskine. Daniel og Jonas har ikke en eneste fælles mission på cv'et, men det er ikke en svaghed – tværtimod. De bruger hinandens forskellige kompetencer i den daglige træning for fælles at blive et stærkere makkerpar.

● Hvor længe har I været makkere?

Jonas: Vi mødtes første gang i Afghanistan. Jeg var på vej hjem fra hold 12, og Daniel skulle til at starte på hold 13.

Daniel: Så det må vel have været tilbage i 2012. Men vores makkerskab har været afbrudt af udsendelser på skift siden da.

Jonas: Vi har aldrig været udsendt sammen, men herhjemme er vi et fast hold.

Daniel: Det giver egentlig en god synergi ikke at have været udsendt sammen. Vi får opbygget nogle kompetencer hver for sig fra forskellige steder. Dem kan vi bruge i vores makkerskab til at støtte hinanden og lære af hinanden.

Jonas: Men det er ikke fordi, vi ikke vil have en udsendelse sammen. Det skal vi da have prøvet!

● Hvordan er rollefordelingen på jeres opgaver?

Jonas: Vi har den samme uddannelse. Det er bare rangen, der er til forskel.

Daniel: Det betyder bare, at det er mig, der i sidste ende har ansvaret,

hvis noget skulle gå galt. Men på opgaveløsning lægger vi en fælles plan. Hvis Jonas ser en bedre løsning på opgaven, end jeg gør, så går vi med den. Det er nok fordi, vi har kørt sammen så lang tid. Så vi har en fælles idé om, hvordan vi gerne vil gøre tingene, når vi kommer ud. Så er det vores forskellige erfaringer kommer i spil. Nogle ting har Jonas prøvet før, og andet har jeg.

Det er meget vigtigt som bjærkningshold. Vi skal være fælles om det.

Man er nødt til at støtte sig op ad sin makker 100 procent.

Jonas: Og så skal man ikke være sur over, at man ikke fik lov til at vælge opgaveløsningen, hvis det endte godt.

● Hvorfor er det vigtigt at være et stærkt makkerpar under en bjærkning?

Daniel: Vi kigger på opgaven og lægger en plan. Så rigger vi an, laver prøvetræk og trækker den fri – forhåbentligt uden problemer.

Jonas: Det er lige før, at vi kan læse hinandens tanker. Vi kan arbejde fuldstændig selvstændigt og være enige om, hvad der skal ske uden egentlig at have sagt så meget.

Daniel: Hvis Jonas hopper ud af bilen og griber fjernbetjeningen, så åbner jeg skabene og finder grej frem. Hvis jeg i stedet tager fjernbetjeningen, så gør Jonas modsat. Vi ved, hvad der skal ske, og det gør opgaveløsningen langt hurtigere.

● Hvordan håndterer I pressede situationer?

Daniel: Der er som regel altid et eller anden, der driller, når vi er ude på opgave. Så er vi bare nødt til at stoppe op, danne os et overblik og lægge en ny plan. Så det tager den tid, det tager.

Jonas: Det kan godt tage lang tid, og man kan godt blive frustreret over det. Nogle gange skal der bare rigges om. Det kommer nok med erfaring at vide, at nogle opgaver bare tager længere tid end forventet. Så kan vi godt gå og være lidt sure, hvis noget ikke gik som forventet, men der er ikke nogen af os,

der springer i luften i raseri.

Daniel: Nej, vi råber heller ikke ad hinanden. Men vi kan godt råbe lidt ad køretøjet – hvis det er virkelig galt.

● Bliver I nogensinde usikre på jeres opgaveløsning?

Jonas: Det kan vi da sagtens blive. Man kan komme ud til et bæltekøretøj, der sidder helt forfærdeligt fast. Så begynder man at tænke, at "nu skal vi til at passe på". Det, der mest kan gå galt for vores arbejde, er, når andre end os to begynder at blande sig i vores opgaveløsning.

Daniel: Der er mange, der kommer med gode idéer til vores opgaveløsning, når vi er ude. Men vi stoler på vores erfaring og gode samarbejde. Engang kom vi ud til en IKK (infanterikampkøretøj, red), der var kørt ned ad en skrænt; bæltet lå helt oppe på skroget, og klokken var tre om natten. For øvelsen var det ikke taktisk nødvendigt at trække den fri, så der var vi nødt til at sige, at "det her rykker vi ikke i lige nu, for vi er bange for at komme til at splitte den mere ad."

Jonas: Det kan blive dyrt, hvis det går galt.

Daniel: Ja, vi skal være ret sikre på, hvad vi gør.

Jonas: Vi sagde "vent, til det bliver dagslys ..."

Daniel: "... så kommer vi ud og kigger på det igen"

● Hvad er et godt makkerskab for jer?

Jonas: Man skal have forståelse for hinanden og kunne se, hvor hinanden er i situationen, men også i livet generelt. Man skal kunne tale godt sammen, og så er humor vigtigt. Det kommer man langt med – især hvis det er noget, man deler med sin makker. Det er i hvert fald, hvad der virker for os.

Daniel: Jeg er enig med Jonas. Empati og medmenneskelig forståelse er vigtigt. Og ikke mindst dét at have en høj faglighed. Det gælder både hinanden imellem, men også overfor dem vi bjærger. 🚚

Makkerparret

- Oversergent Daniel, kommandør og sektionsfører bjærkning og makker korporal Jonas.

De er en del af 4. Transportkompagni ved Trænregimentets 1. Logistikbataljon som støtte til 1. Brigade.

Køretøjet

- Makkerparrets bjærkningskøretøj er en "Miller" på hjul. Forsvaret har i alt 14 fordelt på flere tjenestesteder. "Miller" vejer knap 40 tons og har 440hk. Bjærkningskøretøjet kan trække op mod 43 tons via rotatoren (kran) eller 45 tons efter sig.

Blodbadet i Hürtgenwald

Generalmajor Norman "Dutch" Cota, førte sine tropper fra hovedkvarteret bag fronten, da de i begyndelsen af november 1944 angreb tyske stillinger. Angrebet slog fuldstændig fejl, men det kan lære nutidens soldater om krigens udfordringer.

×

"Hvis nogen fra menige og op til mig selv har sagt, at de altid vidste, hvor de var, er de forbandede løgnere",
major James Ford, 28. division.

Fotograf: Tec 4 Moran, 165th Signal Photo. National ArchivesCatalog.

Vi kan ikke holde stand længere. 7. november 1944 lå en hårdt såret mand på gulvet i 28. divisions hovedkvarter i Rott tæt på grænsen mellem Belgien og Tyskland. Det var oberstløjtnant Carl Peterson fra 112. regiment, der med livet som indsats havde bevæget sig fra fronten tilbage til staben med sit nedslående budskab.

Carl Peterson var undervejs blevet skudt i begge ben og hans to ledsagere dræbt. Han måtte efter hastig behandling i et lazaret bæres ind i divisionshovedkvarteret.

Først her – fem dage inde i det nu historiske slag ved Hürtgenwald – fik generalmajor Norman "Dutch" Cota et realistisk billede af, hvad der skete ved fronten. Den ellers rutinerede generalmajor kollapsede, da han så den hårdt sårede oberstløjtnant.

Slaget ved Hürtgenwald er et skoleeksempel på, hvor mange faktorer, der spiller ind på en kampplads: Soldatens forberedelse til kamp, vejrets indflydelse på motivation, terrænets beskaffenhed i forhold til fremsendelse af forsyninger og ikke mindst, at lederen får den fornødne information fra kamppladsen.

Betæneligheder ved planen

51-årige Cota havde ydet en fremragende indsats under de hårde kampe på D-dag på Omaha Beach og i Normandiets levende hegn. Han fik blandt andet taperhedsmedaljen Silver Star for sine bedrifter. I august 1944 overtog han kommandoen over 28. division og dens 15.000 mand.

Efter de allieredes sejre og hurtige fremrykning i sommeren 1944 var

krigen i efteråret 1944 i et dødvande. 28. division skulle i november 1944 forsøge at gennembyde det tyske grænseforsvar i Hürtgenwald. Planen for angrebet var meget detaljeret, og der var kun lidt manøvrerum for Cota og hans regimentschefer.

Det primære mål for offensiven var at erobre byen Schmidt, hvor der var et vigtigt vejknudepunkt. Det var 112. regiments opgave i angrebets centrum, mens divisionens to andre regimenter – 109. og 110. regiment – på fløjene skulle angribe mod hver deres selvstændige mål. Cota så flere svagheder i planen. Han påpegede over for korpschefen, generalmajor Gerow, at det ville være bedre at have mindst to regimenter til rådighed i centrum til fremstødet mod Schmidt. Gerow afviste at justere planen, men lovede 28. division yderligere forstærkninger.

Førte kampen fra staben

Cota var kendt for at føre fra fronten midt i kampens hede. Denne gang valgte han dog at opholde sig i divisionens hovedkvarter i Rott mange kilometer bag fronten under det meste af slaget og havde derfor ikke den fornemmelse for krigens vilkår, han var vant til. En mulig årsag til hans beslutning kan være, at hans overordnede havde frarådet generaler at løbe unødvendige risici.

Cota skulle undgå at ende sine dage som en af sine forgængere ved 28. division, generalmajor James Wharton, der i august 1944 blev skudt af en tysk finskytte.

Fortrinlig stemning

Offensiven begyndte 2. november. Indædt tysk modstand standsede hurtigt 109. og 110. regiment, men 112. regiment erobrede 2. november byen Vossenack, og 3. november krydsede to bataljoner Kall-floden og indtog byerne Kommerscheidt og Schmidt.

Stemningen var fortrinlig i hovedkvarteret i Rott, hvor Cota modtog lykønskninger for sin succes og sagde, at han følte sig som en lille Napoleon. Hvad

han ikke kunne se, var, at den forreste bataljon i Schmidt befandt sig i en meget udsat position uden støtte fra kampvogne. Tilmed sløsedes soldaterne med at forberede en ordentlig forsvarsstilling, fordi de var udmattede.

Mellem 09.00 og 10.00 næste dag fik Cota meddelelse om, at Schmidt var under angreb fra tyskerne.

Det var en gammel melding. Da han modtog budskabet, var byen på dette tidspunkt stort set på tyske hænder. Den forreste amerikanske bataljon var i opløsning, og bataljonsstaben taget til fange.

Cota var hele tiden nogle skridt bagefter. Det var nemlig svært for meldinger at nå frem til divisionshovedkvarteret.

Kommunikationen med de forreste enheder var meget vanskelig. Granatnedslag smadrede telefonkablerne, og skovens træer og det kuperede terræn skabte interferens og gjorde radiosignaler uklare og svære at opfange. De næste dage var præget af dårligt vejr, hidsige tyske modangreb og forsøg på at rydde den smalle sti frem til Kommerscheidt for havarerende kampvogne.

Cotas overordnede pressede på for, at 28. division skulle tage Schmidt tilbage fra tyskerne. Han sendte den improviserede styrke Task Force Ripple med omkring 300 infanterister, ni kampvogne og omkring fem tankdestroyers frem til Kommerscheidt, der sammen med den forreste bataljon skulle angribe Schmidt. 7. november ventede Cota utålmodigt på meldinger om udfaldet af angrebet på Schmidt. Han fik radiokontakt til Kommerscheidt, men samtalen med chefen for 112. regiment, Carl Peterson, der på det tidspunkt stadig var ved fronten, var nedslående. Situationen var desperat, meldte han. Angrebet var ikke gennemført. Tværtimod kunne de knap holde Kommerscheidt. Det blev befaleet, at Carl Peterson skulle komme til hovedkvarteret i Rott og aflægge rapport.

Det var her, den hårdt sårede Carl Peterson omsider kunne give sin chef et

Robert Mitchum spillede Norman Dutch Cota i krigsfilmene "Den længste dag" fra 1962.

retvisende indtryk af kampens udvikling, nemlig at 28 division var for medtaget til flere angreb på Schmidt.

Cota reagerede på nyheden ved at indhente tilladelse til at afbryde operationen. Divisionen havde mistet omkring 6000 mand. De tyske tab er anslået til 2900.

Det var på tale, at Cota skulle fyres efter fiaskoen i Hürtgenwald, men han fik lov at blive på sin post. De næste uger skiftede Cota flere officerer ud, så hans stab og regimenter kom til at fungere bedre. 28. division klarede sin næste kampopgave under den tyske Ardenneroffensiv i december 1944 meget bedre. Inden krigens udgang blev Cota forfremmet til generaløjtnant. En helbredstest, der viste, at han havde sukkersyge, standsede hans militære karriere efter freden i 1945. ☒

28. divisions mærke. På grund af divisionens store tab fik den tilnavnet "bloody bucket" – den blodige spand. Newsmap. Forsvarsgalleriet.

8. november 1944 besøgte øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa, general Dwight D. Eisenhower (til venstre), generalmajor Norman "Dutch" Cota (til højre) i 28. divisions hovedkvarter i Rott. Fotograf: Merselin. National Archives Catalog.

Slagmarken ved Huertgenwald november 1944.

Foto: Morten Fredslund

Chefen for NATO Mission Iraq, generaløjtnant Michael Lollesgaard, har studeret slaget i Hürtgenwald indgående. Han har blandt andet sammen med forhenværende forsvarschef general Knud Bartels arrangeret en militærhistorisk udflugt for NATOs militærkomité, hvor de sammen gennemgik slaget fra det strategiske ned til det soldatermæssige niveau.

"Der er læringspunkter alle steder, der er relevante for i dag," forklarer han og fortsætter:
"Der er især føringsmæssige ting. Vidste general Cota i virkeligheden, hvad der skete? Han var ikke på noget tidspunkt fremme ved frontlinjen. Alligevel satte han gang på gang sine styrker ind i angreb uden at kende det fulde billede af, hvad der foregik".

Michael Lollesgaard pointerer, at studiet af krigshistorie ikke handler om at pege fingre ad

generaler som Cota, men om at forstå, hvorfor han traf beslutningerne. Han understreger, at denne forståelse ikke kan opnås alene ved analysen af et enkelt slag.

Når slaget ved Hürtgenwald ifølge Michael Lollesgaard ikke desto mindre er så lærerigt at studere, er det, fordi det viser, hvor voldsom krig kan være.

"Man ser, hvad kampene gør ved terrænet, hvad det gør ved moral, hvad det gør ved ens sind. Man får skabt sig et billede på nethinden af, hvad vi skal ud i, hvis vi ultimativt går i krig".

Udover at læse om slaget er det også en oplevelse værd at besøge slagmarken ved Hürtgenwald og museet i Vossenack, som ligger mellem Bonn og Liège.

Læs mere på www.museum-huertgenwald.de.

I Forsvaret findes mange eksempler på udstyr, der blev implementeret for så længe siden, at ingen eller kun ganske få husker tiden før. Listen bringer dig denne gang fire eksempler på bedaget materiel, som Forsvaret stadig anvender den dag i dag.

TEKST: THORBJORN FORSBERG OG LARS BOGH VINTHØR

Saab T-17 Supporter

► De yngste piloter træner i de ældste fly

Den ældste flytype, som Flyvevåbnet stadig bruger, er det lille T-17 Supporter fra Saab. Leveringen af i alt 32 fly til Flyvevåbnet og Hærens Flyvetjeneste (1971-2003) begyndte den 4. september 1975. I dag fungerer det primært som træningsfly for pilotelever på Flyveskolen i Karup. Man anvender det også som observations- og forbindelsesfly samt til trafikovervågning i samarbejde med Politiet.

Man har også tidligere overvejet at bevæbne flyet med raketter.

"Det er nok de færreste, der ved, at man [...] lavede forsøg her i landet med at udruste T-17 som et let støttefly," siger Lars Søb-Jensen til Flyhistorisk Samlings hjemmeside, flyhis.dk. I museets samling ligger man således inde med pyloner til T-17-flyet, hvorpå der kan sidde raketter. Det er dog endnu ikke blevet anvendt på denne måde i Danmark.

Knippel feltgendarmeristav m/39

► Kniplen afbrød Slaget på Klosterbrunnen

Militærpolitiets knippel består af en blykerne betrukket med gummi. Den blev officielt indført ved MP's forgænger, Feltgendarmeriet, i 1939.

Militærpolitiet (MP) oprettes den 8. marts 1947, og kniplen er med fra starten. Der er detaljerede bestemmelser for, hvornår den må bruges som magtmiddel, og i nyere tid er den kun blevet trukket få gange.

"En af de mere kendte episoder er 'Slaget på Klosterbrunnen' den 28. marts 1954. Cirka 100 danske soldater ved Den Danske Kommando i Tyskland holder denne aften fest på Restaurant Klosterbrunnen i Itzehoe. Uoverensstemmelser med ejeren og flere lokale mænd udvikler sig til et større slagsmål, og MP bliver tilkaldt. 'De trækker stavene,' fortæller Ole Kristensen, tidl. major og selvudnævnt historiker hos Militærpolitiet.

Sammen med det lokale tyske politi rydder de danske MP'ere lokalet. Syv soldater fængsles.

Kniplen vejer ca. 300 gram og måler 35 cm.

Livgardesabel M/1854

► Livgardere skjulte krigsbytte for tyskerne

I omkring 170 år har Livgardesabel M/1854 været en del af vagtudrustningen ved Den Kongelige Livgarde. Sablerne stammer fra krigsbyttet på i alt 2314 sabler, som Danmark overtog fra prøjserne efter 1. Slesvigske Krig (1848-1850).

Gardersablen bruges fortsat under vagttjeneste ved kongelige slotte og palæer. Den var også med under ildkampen ved Amalienborg, da tyskerne invaderede Danmark den 9. april 1940. Takket være snarrådige gardere undgik man dengang, at sablerne igen blev krigsbytte: Vagtudrustningen blev nemlig skjult.

"Jeg har ikke kendskab til, at nogen anden militær enhed i hverken ind- eller udland anvender krigsbytte-antikviteter i forbindelse med daglig tjeneste. Vores anvendelse er helt unik," fortæller Eric L. Bourgeois, historisk leder ved Den Kongelige Livgarde.

Livgardesabel M/1854 har et rillet greb med parerbøjle og parerstang støbt i ét stykke messing samt en én-ægget, let krum klinge på ca. 59 x 3,5 cm. Totallængde: Ca. 73 cm. Vægt: Ca. 0,94 kg. Der tilgik LG 544 af de 2314 sabler.

Kanon, Kronborgs Bastion

► Kronborgs kanoner var med i 1864

Kronborgs i dag 17 kanoner var godt 100 år gamle og lige blevet udboret med riffelgang, da de var med i 2. Slesvigske Krig. Der blev støbt i alt 27 af disse tolv-punds bronzekanoner i Frederiksværk 1766-69.

Kronborgs kanoner var magtmidlet til at inddrive Øresundstolden fra skibsfarten. Tolden blev afskaffet 1857 efter initiativ fra USA, fordi kanonerne ville kunne bekæmpe den amerikanske flåde.

I 1861-62 fik kanonerne riffelgang, så de ramte mere præcist med granater til erstatning for jernkugler.

De deltog i krigen 1864 om bord på fregatten Jylland, korvetten Heimdal og ved Fredericias volde.

I dag er der 17 kanoner tilbage på Kronborg, hvor de især anvendes ved særlige begivenheder i Kongehuset. Der skydes med et-punds sortkrudtladninger uden granat.

Ifølge formidler på Kronborg, Bent Jørgensen blev de i 2001 udsat for en russisk våbeninspektion. Her blev de vurderet til ikke at være nogen trussel mod verdensfreden.

Vores
verden

A.

B.

C.

D.

E.

- A. @uddannelseskompagniet_hru**
HRU'en er oppe på fuld blus efter ferie.
#hru
#viljensejrer
#fortitudovincotimor
#4del
- B. @tobiasbjaring**
Så er det ved at være tid til at komme afsted igen. Klargøring af helikopter og dækket.
#søværnet
#forsvaret
#værdatkæmpefor
#absalon
#fregat
#royaldanishnavy
- C. @flyveskolene21**
Megastærkt af NOA!
Endnu et solocheck bestået.
- D. @sarahjalager**
Nyt navn på rekordtavlen! Banerekord på Forsvarets Gymnastikskoles forhindringsbane i tiden 2.21.0!
#fastestonthetrack
#militarypentathlon
#militærfemkamp
#militærfysisktræning
#forsvaret
#værdatkæmpefor
- E. @michellepalner**
Tjenestehunden Henry og jeg havde et helt særligt bånd. Det er ikke for sjov, man kalder hunden for menneskets bedste ven.
#militarysecurity
#doghandler
#royaldanishairforce